

bONUM PUBLICUM

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

2020. 2. MÁRCIUS

6

„MÁR LÁTSZÓDNAK
A FEJLŐDÉS ELSŐ JELEI”
– INTERJÚ ORBÁN BALÁZZSAL

34

JOHN MCCAIN-DÍJ
AZ NIKE KUTATÓJÁNAK

48

KÉRÉSZÁLLAMOK
A TÖRTÉNELMI
MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN

Megjelent, töltsd le ön is ingyenesen!

A fenntartható fejlődés a tudományban is jelentős fokmérővé vált, és minden tudományterület igyekszik saját magát is a fenntarthatóság jegyében újradefiniálni, és a fenntartható fejlődést szolgálni. A jognak is reflektálnia kell a környezetünkben tapasztalható tudományos és társadalmi változásokra.

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

NKE Könyvesbolt

Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444 • E-mail: vasarlas@ludovika.hu
Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30 – 16.00-ig, pénteken: 7.30 – 13.30-ig

11 Emlékezés Trianonra szomorkodás nélkül

20 Újra nagyköveti fórum a Ludovikán

30 Uniós karrierprogram a nemzetek Európájáért

A KORONAVÍRUS ÁRNYÉKÁBAN

Az elmúlt hetekben a Kínából elindult járvány a világ számos pontján megjelent, így lassan minden országban a koronavírus elleni védekezés és megelőzés jelenti a legfőbb állami feladatot. Magyarországon veszélyhelyzetet hirdetett ki a kormány, ami jelentősen érinti a felsőoktatást is. Leginkább a hallgatókat, akik mostantól – egyelőre határozatlan ideig – nem látogathatják az intézményt, és távoktatásban folytatják tanulmányaikat. A következő hónapokban valószínűleg megváltozik az egyetemi élet az NKE-n is. Pedig a jövő biztató, hiszen jelentős változások indultak be az elmúlt másfél évben. Ezekről is beszélt lapunknak Orbán Balázs, a Miniszterelnökség államtitkára mint a Nemzeti Közszerológiai Egyetemet fenntartó kormányzati szerv képviselője. Az ambiciózus tervek közé tartozik például a közös modult hamarosan felváltó új oktatási módszertan, a Ludoviceum, amellyel az eddiginél modernebbül és kötetlenebbül lehet oktatni és a hallgatók műveltségét szélesíteni. Újdonság a már a megvalósítás szakaszába lépett Nemzetek Európája Karrierprogram is, amely elsősorban azoknak jelent nagy segítséget, akik az uniós intézményrendszerben képzelik el jövőjüket, ahol esetleg olyan problémák kezelésében is részt kell majd venniük, mint amilyet a koronavírus jelent ma mindannyiunknak.

Szőőr Ádám
felelős szerkesztő

TARTALOM 2020. MÁRCIUS

02 MOZAIK	22 E-SZEMÉLYI: EGY KÁRTYA,
TÖBB FUNKCIÓ	34 JOHN MCCAIN-DÍJ AZ NKE
KUTATÓJÁNAK
06 „MÁR LÁTSZÓDNAK A FEJLŐDÉS ELSŐ
JELEI” – INTERJÚ ORBÁN BALÁZZSAL	24 KIEMELT FIGYELEM
AZ INTERNETBIZTONSÁGRA	37 BIZTOS ÁLLÁS BAJAI DIPLOMÁVAL
– INTERJÚ KURDI VIKTORRAL
10 KORONAVÍRUS: „BEZÁR” AZ NKE IS	26 MEGALKULT AZ NKE
POLGÁRŐR EGYESÜLET	40 KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS/VAGY GAZDASÁGI
NÖVEKEDÉS?
11 TRIANON 100	28 ELKÉPESZTŐ GAZTETTEK
GYERMEKEK ELLEN	42 A MOHÁCSI CSATA KUTATÁSA
ÉS EMLÉKEZETE
14 LUDOVICEUM:
SAJÁTOS OKTATÁSI MÓDSZER	30 UNIÓS KARRIERPROGRAM
A NEMZETEK EURÓPÁJÁÉRT	45 LUDOVIKA SZABADEGYETEM
– 30 ÉVE SZABADON
16 A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA
HATÁSA AZ ALAPJOGOKRA	32 ELNÖKVÁLASZTÁS AZ IMPEACHMENT
ÁRNYÉKÁBAN	48 KÉRÉSZÁLLAMOK A TÖRTÉNELMI
MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN
18 ROGER SCRUTONRA EMLÉKEZTEK		
20 ÚJRA NAGYKÖVETI FÓRUM
A LUDOVIKÁN		

LUDOVIKA PARTNERISKOLAI PROGRAM

Ludovika Partneriskola Programot indított a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, amely eddig több mint harminc középiskolával kötött együttműködési megállapodást. Ez a szakmai együttműködés mellett arra is lehetőséget ad, hogy a fiatal középiskolások megismerjék az egyetem képzéseit, az itt zajló oktatást és a mindennapi életet. A programhoz az ország egész területéről csatlakoztak intézmények, így Budapest mellett például Baranya, Bács-Kiskun, Győr-Moson-Sopron és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből. Koltay András rektor bízik abban, hogy egy tartós, hosszú távú partnerségi kapcsolat alakul ki a jövőben az egyetem és a középiskolák között. A Ludovika Partneriskolai Programhoz további intézmények jelentkezését várja az egyetem.

FÓKUSZBAN A GYAKORLATI BÖLCSESSÉG

Az igazságosság helyett a gyakorlati bölcsességet helyezi a politikai gondolkodás középpontjába Hörcher Ferenc új könyve (*A Political Philosophy of Conservatism. Prudence, Moderation and Tradition*), amelyet a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen mutattak be. A rendezvényen neves külföldi szakemberek méltatták a kiadványt, amelynek célja, hogy átfogó, filozófiai megalapozottságú képet adjon a politikai konzervativizmusról. Ryszard Legutko lengyel filozófus, a krakkói Jagelló Egyetem professzora a könyv érényeként emelte ki a szerző gyakorlatialapú megközelítésmódját. A Politika- és Államelméleti Kutatóintézet vezetőjének most bemutatott könyve az egyetemi hallgatók és oktatók számára is használható szakirodalom, amely a tervek szerint jövőre magyar nyelven is megjelenik.

JELENTŐS ANYAGI ELISMERÉSHEZ JUTHATNAK A Q-S KÖZLEMÉNYEK SZERZŐI

Akár 800 ezer forintot is nyerhet az az NKE-s kutató vagy hallgató, aki indul a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektorának pályázati felhívásán. A pályázat keretében a nemzetközileg jegyzett, Q-s közlemények szerzőit szeretné motiválni az intézmény. A Publikációs Projektek Támogatása elnevezésű fejlesztési program keretében indított pályázaton minden olyan természetes személy részt vehet, aki vagy oktatói, kutatói, adminisztratív munkakörben, foglalkoztatási jogviszonyban áll az NKE-vel, vagy pedig hallgatói jogviszony (BSc, MSc, doktorandusz, doktorjelölt) köti az intézményhez. A nyertesek díjazása kiemelkedő, Q1 kategóriás folyóirat-publikáció esetén például bruttó 800 ezer forint, a többi kategóriában 160–400 ezer forint közötti összegek nyerhetők el, míg a Scopus/SCImago vagy a Web of Science által indexált kiadvány esetén 80 ezer forint/ív az adható díjazás. A pályázatot kizárólag elektronikusan lehet benyújtani, legkésőbb 2020. április 30-ig.

AMERIKAI VENDÉGPROFESSZOR AZ NKE-N

Négy hónapig vendégprofesszorként tevékenykedik a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen Aaron T. Wolf, az Oregoni Állami Egyetem Földtudományok Tanszékének világhírű professzora. A szakember kutatási területéhez olyan témák tartoznak, mint például a határokon átnyúló és a közös vízbázisokra vonatkozó vízkonfliktusok és azok kezelése, az ilyen vízbázisok menedzselése, valamint a környezetvédelem intézményrendszerének fejlődése. Aaron T. Wolf jelenléte azért is fontos, mert idén ősszel indul az intézmény Víz tudományi Karán a vízdiplomáciai angol nyelvű mesterkurzus, valamint hazánk élen jár a vízzel összefüggő kérdések kezelésében. Az NKE-n a víz világnapjához közeli időpontban szakmai workshopot rendeznek majd, amelynek nyitó előadását a tervek szerint az amerikai vendégprofesszor tartja.

FRISS DIPLOMÁVAL A KÖZSZOLGÁLATÁRA

Hét szak 31 hallgatója vehette át oklevelét a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karán. Az átadón alap- és mesterképzések hallgatói kapták meg a végzettséget igazoló okiratot. A hallgatók a közigazgatás-szervező, a nemzetközi igazgatási, a nemzetközi biztonság- és védelempolitikai, a nemzetközi közszolgálati kapcsolatok, a közigazgatási és az International Public Service Relations szakok valamelyikére jártak. Smuk Péter dékán ünnepi beszédében azt mondta: a frissdiplomások minőségi képzésben részesültek, így az állami intézmények jó vezetői lesznek, akik kiszámíthatóvá teszik az állam működését. Mindehhez a két legfőbb erény: a tisztesség és az igazságosság. Smuk Péter arra is felhívta a figyelmet, hogy a kar a továbbiakban is megbízható partner kíván lenni, mert speciális és egyre bővülő posztgraduális és doktori képzéseket kínál a haza szolgálatára.

KÁRPÁT-MEDENCEI EGYETEMEK KUPÁJA

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Oktatási Épületében tartották az idei Kárpát-medencei Egyetemek Kupája sorsolást és megnyitóját. Az eseményen részt vett és köszöntőt mondott Kövér László, az Országgyűlés elnöke, valamint Koltay András, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora is. A sportrendezvényen, több helyszínen, öt sportágban mérkőzött össze erejük a résztvevők. Kövér László beszédében kiemelte, hogy a sport az emberi minőséget állítja előtérbe és a sporton keresztül megérezzük, hogy a magyar összetartozás számára nincsenek határok. Koltay András elmondta, hogy nagy öröm támogatni a rendezvényt, és jövőre szeretnének még jobban bekapcsolódni a lebonyolításba. A köszöntőbeszédet követően a Ferencvárosi Torna Club által a KEK jótékonyági gyűjtésére felajánlott Fradi-mezt és labdát írtak alá a résztvevők. A felajánlásokból érkező bevételt a szervezők a leginkább rászoruló, határon túli magyarok számára juttatják el a bárki által felajánlható sportszerekkel együtt.

FEGYVERZET-ELLENŐRZÉS TESTKÖZELBŐL

A haderőfejlesztés legnagyobb propagálója Oroszország – hangzott el az NKE Nemzetközi és Európai Szakkollégiuma által szervezett eseményen, ahol Várdai Mihail Istvanovics fegyverzetellenőr tartott előadást. A Honvédelmi Minisztérium Fegyverzet-ellenőrzési Főnökség munkatársa előadásában a CFE-szerződést is elemezte. Elhangzott: az akkori NATO és a Varsói Szerződés tagállamai az 1985-ös helsinki egyezményben deklarálták a kölcsönös haderőcsökkentést. Ez 20 ezer harckocsit, 30 ezer páncélozott járművet, 20 ezer tűzérségi eszközt, 6800 harci repülőgépet és 2 ezer támadó helikoptert jelentett. A Nyitott Égbolt Szerződést (OS) – amely fegyvertelen megfigyelő repüléseket tesz lehetővé a részt vevő államok területe felett – 1992. március 24-én huszonöt állam írta alá Helsinkiben. Az első ilyen megfigyelést Magyarország felett Kanada hajtott végre 1990. január 6-án. Várdai Mihail Istvanovics elmondta, hogy az Egyesült Államok és Oroszország közötti „kardcsörtetés” az internetes térben mára teljesen megszokottá vált.

ZENE ÉS PLÁGIUM

Kik és hogyan loptak hangokat a zenetörténetben? Erre a kérdésre kereste a választ a Ludovika Zeneszalon februári rendezvénye. Az eseményen elhangzott, hogy a zenében a plágium és az inspiráció között sokszor nehéz különbséget tenni. Horváth Attila egyetemi tanár szerint a zenében a „lopás” nem mindig olyan egyértelmű, mint azt elsőre gondolnánk. Presser-Dés Nagy utazás című száma kapcsán Szilasi Alex zongoraművész bemutatta, hogy a lopás nem mindig titokban történik: a szerzőpáros Beethoven szonátaiból merített ihletet, de pályájuk során ezt nyíltan fel is vállalták. Napjainkban is számos olyan dal van, amelyet nem szabad nagyközönség előtt játszani, ugyanis nem zárult még le az eredetiségét igazoló peres eljárás. Kikapuk viszont mindig vannak, amelyekkel folyamatosan visszaélnék az ismert és kevésbé ismert popzene-karok, vagy éppen a rádiócsatornák, akik nem szeretnék jogdíjat fizetni.

ÜNNEPSÉGEN KÖSZÖNTÖTTÉK AZ ERASMUSOS HALLGATÓKAT

Több mint 50 külföldi hallgatót fogad az Erasmus+ mobilitási program keretében a tavaszi félévben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. A 14 országból érkező fiatalokat az International Welcome Dayen köszöntötte az intézmény. A hallgatók Oroszországból, Spanyolországból, Franciaországból, Csehországból, Olaszországból, Hollandiából, Törökországból, Szlovákiából, Azerbajdzsánból, Egyiptomból, Lengyelországból, Belgiumból, az Egyesült Királyságból és – idén először – Koszovóból érkeztek tanulni a Nemzeti Közszolgálati

Egyetemre. Breuer Klára, az intézmény nemzetközi igazgatója kiemelte, hogy az NKE egyszerre testesíti meg a múltat, a jelent és a jövőt. Amíg a Ludovika Főépület a katonakadémiák hagyományokra utal, az oktatás és az új infrastruktúra a modern kor igényeinek próbál minél jobban megfelelni.

MÓDSZERTANI EGYETEMI KÖZÖS- SÉGHEZ CSATLAKOZOTT AZ NKE

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is tagja mostantól az egyik nemzetközi szinten is elismert módszertani egyetemi közösségnek, a Consortium on Qualitative Research Methodsnek. A konzorcium küldetése, hogy a kvalitatív kutatási módszerek ismeretét és használatát széles körben előmozdítsa és elmélyítse. A konzorcium tagjai a világ legrangosabb egyetemei, mint például a Berkeley, a Cambridge, a Stanford, az MIT vagy az Oxford. Európából mindössze néhány egyetem rendelkezik tagsággal, mint például az École nationale d'administration publique, a London School of Economics vagy az Aarhus University. A rangos módszertani egyetemi közösségben a volt szocialista államok közül egyedüliként Magyarország képviselteti magát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel.

NŐK A TUDOMÁNY VILÁGÁBAN

2010 óta 40 százalékkal nőtt a nők által vezetett cégek száma Magyarországon – hangzott el a *Nők a tudomány világában* című egyetemi rendezvényen. A *jövő 60 percben* elnevezésű programsorozat harmadik kerekasztal-beszélgetésén Bálint Erika és Cséfalvay Edit, a Műegyetem oktatói, kutatói beszéltek például arról, hogy a demográfia, technológiai fejlődés és innováció területén milyen szerep jut a nőknek a 21. században. Cséfalvay Edit tapasztalata szerint a női kutatók száma a műszaki pályán alacsony, de akik végül ezt a területet választják, azok kiemelt szerephez jutnak. A rendezvényen elhangzott, hogy ezen tudományágak hölgyek körében való népszerűsítésében évek óta nagy szerep jut a Lányok Napja kezdeményezésnek, amely a pályaeorientációban is segítséget nyújt. A felsőoktatásban tanulók 51 százaléka, a doktorival rendelkezőknek pedig 47 százaléka nő, köszönhetően az elmúlt évek dinamikus növekedésének.

TISZTJELÖLTI ESKÜT TETTEK AZ RTK HALLGATÓI

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának 80 rendőr- és 44 pénzügyőr tisztjelöltje tett ünnepélyes esküt az ORFK-n, illetve a NAV épületében. Az elméleti és gyakorlati feladatokból álló rendőrtisztjelölti vizsgát sikeresen teljesítő hallgatók közül bünyügyi szakon 23-an, gazdaságvédelmin 17-en, közlekedésrendészetin 11-en, közrendvédelmin 14-en, igazgatásrendészetin 10-en, határrendészetin pedig 5-en tanulnak. A pénzügyőri tisztjelölti eskütételen Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok, a Rendészettudományi Kar dékánja úgy fogalmazott, hogy az eredményes vizsga tette a hallgatókat igazi tisztjelöttekké, amely folyamatnak a koronája maga az eskütétel. A NAV épületében tartott eskütételen a legjobb tanulmányi eredményt elért hallgatók közül ketten államtitkári elismerésben részesültek, amelyet Polcz Attila dandártábornok, a NAV rendészeti szakfőigazgatója adott át az ünnepségen.

„MÁR LÁTSZÓDNAK A FEJLŐDÉS ELSŐ JELEI”

A minőségi elitképzés alapjait is szeretné megteremteni a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen az intézményt fenntartó Miniszterelnökség. Orbán Balázs, a tárca parlamenti és stratégiai államtitkára szerint ugyanakkor olyan képzésre van szükség, amely az ezer éves magyar államnak tud megfelelő utánpótlást biztosítani. A miniszterhelyettes szerint az intézménynek az országban is egyedülálló campusa van, és számos kedvezményes lehetőség várja mindazokat, akik az NKE-n szeretnének tanulni. Úgy látja, hogy már vannak jelei a másfél éve elindult fejlődésnek, de még csak félúton járnak.

● **Lassan két éve a Miniszterelnökség az egyetlen fenntartója az egyetemnek. Mi változott, mi fejlődött azóta? Lehet-e egyfajta mérleget vonni erről az időszakról?**
Számomra nehéz teljesen objektíven megítélni ezt, mivel mindennap foglalkozom az intézmény ügyeivel, úgyhogy pozitív irányban elfogult vagyok. A fenntartói struktúra átalakítását inkább csak technikai jellegű változásnak tartom, hiszen végeredményben ugyanazok a kormányzati szereplők foglalkoznak az egyetemmel, mint akik korábban. A döntéshozatalban csökkentek az adminisztratív, bürokratikus terhek, emiatt indokolt volt a fenntartói struktúraváltás, de továbbra is a többi minisztériummal együtt, kötelékben repülve igyekszünk fejleszteni az intézményt. Ezt nem is nagyon lehetne másképp csinálni. A történet azonban természetesen nem 2018-ban kezdődött, hanem évekkorábban, az NKE 2011-es megalapításakor, amely egy igazi nemzeti vállalkozás volt. Akkor három felsőoktatási intézmény, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetem Közigazgatástudományi Kara integrációjával alakult meg a Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Az intézmény korábbi vezetése és a fenntartók

is minden dicséretet és tiszteletet megérdemelnek, hiszen egy igazán heroikus küzdelem volt az egyetem három korábbi intézményből való létrehozása, beindítása, valamint a Ludovika Campus felépítése hazai költségvetési forrásból.

● **Amikor 2018-ban „átvették a stafétabotot”, azt mondták, hogy gyorsítópályára kell állítani az egyetemet. Ez mennyire sikerült?**

2018 óta nagyon sok új projektet indítottunk el közösen az intézménnyel, és jól látszik, hogy harmonikus az együttműködés köztünk, stratégiai kérdésekben nagyjából hasonlóan gondolkozunk. Átalakítottuk a kari struktúrát, kialakítottunk egy kutatóhálózati rendszert, új szakkollégiumi rendszerben gondolkozunk, és gőzerővel zajlanak a diplomáciai akadémia előkészületei, hogy csak néhány példát említsek. Bár a munka nagy része még hátravan, de szerintem látszódnak a fejlődés első jelei. Ilyen például, hogy az egyetemi polgároknak is nagyobb anyagi megbecsültség jut osztályrészül, és a minőségi követelmények is növekedtek. Nagyjából hetven százalékkal emelkedett az egyetem költségvetése, amelyet teljes egészében az intézmény építésére lehet»

”
...a Nemzeti Közszerológati Egyetemen is igyekszünk megteremteni a minőségi elitképzés alapjait.
 ”

fordítani. Úgyhogy sok minden történt, de azt hiszem, hogy a munkának még csak a közepén tartunk.

- **Egy felsőoktatási intézmény számára ma már nemcsak a hazai versenyképesség számít, hanem a nemzetközi térben is előre kell lépni. Ezen a téren hogyan áll az NKE?** A hazai felsőoktatás logikája évtizedek óta a tömegképzésen alapul. Ezt azt jelenti, hogy az intézményeket az állam a fejkvóták alapján finanszírozza, így az egyetemek arra kényszerülnek, hogy minél több hallgatót vegyenek fel, és őket minél gazdaságosabban képezzék. Ezt a logikát szeretnénk átalakítani, így az NKE-n is igyekszünk megteremteni a minőségi elitképzés alapjait. Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy az NKE-n a jövő közszolgálati tisztviselőit, rendőrtisztjeit, honvédtisztjeit és nemzetközi igazgatási szakembereit képezzük. Végso soron a magyar állam igényeit szolgáljuk ki, ezért fontos a minőség, a nemzetközi kapcsolatrendszer, a beágyazódás, de a legfontosabb az államrezon. Olyan képzést kell nyújtani, amely megfelelő utánpótlásbázist biztosít az ezeréves magyar államnak, az itt végzetek képesek lesznek arra, hogy 21. századi körülmények között is megállják a helyüket.

- **Mivel lehet igazán vonzóvá tenni a közszolgálati pályákat?**

Olyan egyetemi campusa van az intézménynek, amelyen nincs másik az országban. Aki az NKE-t választja, olyan körülmények között tanulhat, amelyre máshol nem nagyon van lehetősége, hiszen itt államilag támogatott férőhelyekről van szó, és például nagyon kedvezményes kollégiumi elhelyezési lehetőségekről. Ez már egy olyan kombináció, amely nagy vonzerőt jelenthet, nem beszélve arról, hogy a diploma megszerzését követően szinte biztos elhelyezkedési lehetőségeket kínál az intézmény. Egyfajta plusz elköteleződést ugyanakkor el is vár az egyetem. Remélem, ha valaki innen kikerül, abban megerősödik a hazaszeretet, az állam iránti nyitottság, és a hazaszeretettel összefüggő szolgálati kötelezettség. Manapság nehéz eligazodni a sok lehetőség között, de azt hallom és tapasztalom, hogy a mai fiatalok valami értelmeset szeretnének csinálni. Az is lehet egyfajta vonzereje az intézménynek, hogy aki innen kikerül, az munkájával a Kárpát-medencében élő emberek életét teszi jobbá. Ez önmagában kellő érzelmi vonzeró lehet az anyagi megbecsültség és a kiszámíthatóság mellett.

- **Vonzeróként említette az egyedülálló egyetemi campust, amely számos szolgáltatást kínál nemcsak az egyetemi polgároknak, hanem a lakosoknak is. Ugyanakkor teljesen egységes campusról még nem beszélhetünk,**

hiszen a katasztrófavédelmi képzés és a honvédtisztképzés továbbra is más helyszínen zajlik.

Folyamatosan dolgozunk azon, hogy létrejöjjön az egységes egyetemi campus. A katasztrófavédelmi képzés új központjának előkészítése folyamatban van, és készülnek hatásvizsgálatok arról is, hol találhatja meg igazi helyét a honvédtisztképzés. Emellett napirenden van az úgynevezett vívóteremnek a felújítása, és terveink vannak a csónakház megújításával kapcsolatban is. Folyamatosan szeretnénk növelni a szolgáltatások színvonalát mind az egyetemi polgárok, mind a kerületi lakosok számára, akik betérnek a Ludovika Campusra. Sok tervünk van, és remélem, hogy a kormányzati ciklus vége előtt már látszódnak majd a további fejlesztések is.

- **Lapunk egyik korábbi számában azt mondta, hogy a Ludovika Campust úgy képzei el, mint az Oxfordi Egyetemet a londoni Hyde Parkban.**

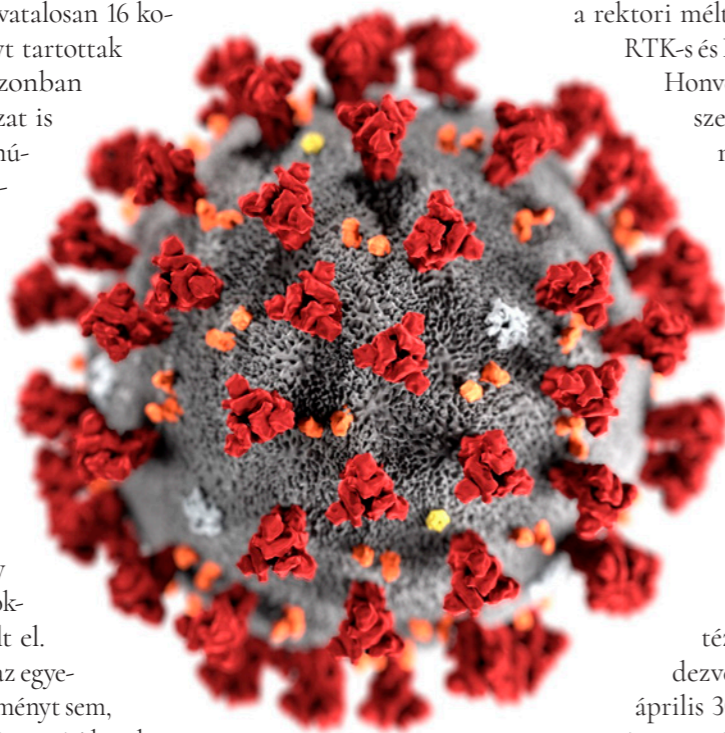
Amire én ezzel a hasonlattal gondoltam, az tulajdonképpen már megvalósult. Ha körbejárjuk az európai vagy akár a tengerentúli nagy egyetemeket, akkor nem látunk ilyen egységes egyetemi campust a belváros közepén, a helyi lakosok által is használt szabadidőparkban. Erre szerintem érdemes büszkének lennünk, és azt hiszem, hogy az ebből eredő pezsgést és a világra való nyitottságot a hallgatók is érezhetik a mindennapokban is. ●

Szöveg: Szöör Ádám • Fotó: Kondella Mihály, Hlinka Zsolt

Koronavírus: „bezár” az NKE is

Fokozottan érinti a Nemzeti Közszolgálati Egyetem működését a kormány által március 11-én kihirdetett és másnapról hatályba lépő veszélyhelyzet. Az intézményben már korábban létrejött a Járványügyi Operatív Törzs a koronavírus terjedésével kapcsolatos feladatok körültekintő kezelésére. A testületet Christián László rendőr ezredes, oktatási rektorhelyettes vezeti.

A március 13-i lapzártakor hivatalosan 16 koronavírussal fertőzött személyt tartottak nyilván Magyarországon, azonban a szakemberek és a kormányzat is a járvány súlyosbodására és elhúzódására számít, így nagyon fontosak a megelőző intézkedések. A március 12-től életbe lépő veszélyhelyzet számos intézkedése a felsőoktatást is érinti, így egyelőre határozatlan ideig intézménylátogatási tilalom lépett életbe az egyetemeken esetében. Ennek megfelelően és az NKE-n már korábban felállított Járványügyi Operatív Törzs javaslati alapján Koltay András rektor március 22-éig oktatásmentes időszakot rendelt el. A hallgatók nem látogathatják az egyetemet és más felsőoktatási intézményt sem, valamint mentesülnek tanóra-látogatási kötelezettségeik alól. Az oktatók, kutatók és más egyetemi alkalmazottak az eddig megszokott munkarendben dolgoznak. Közben elkezdődött a felkészülés a március 23-tól bevezetett távoktatás feltételrendszerének megteremtésére, valamint az egyetem alapműködését biztosító ügyeleti rend kialakítására is. Koltay András rektor arról is rendelkezett, hogy az egyetem kollégiumaiban a járványügyi helyzetre tekintettel a hallgatók nem tartózkodhatnak. Ez alól kivételt képeznek

a rektori méltánylást érdemlő esetek és azon RTK-s és HHK-s hallgatók, akiket a Magyar Honvédség vagy valamely rendvédelmi szerv a veszélyhelyzetre tekintettel mozgósít. A többi hallgatónak legkésőbb március 20-ig el kell hagyni a kollégiumot úgy, hogy minél kevesebb személyes holmit hagyjanak a szobájukban (a szekrénybe zárva), egy esetleges fertőtlenítés esetére. A járványügyi helyzettel kapcsolatban kiadott bármely rendelkezés megszegése a hallgatók részéről hallgatói fegyelmi eljárás megindítását vonja maga után – olvasható a rektori rendelkezésben. Az intézkedések érintik az egyetemi rendezvényeket és sporteseményeket is: április 30-ig minden külső és belső szervezésű eseményt elhalasztanak vagy törölnek.

A rektori rendelkezés nyomatékosan felhívja minden egyetemi polgár figyelmét a korábban kihirdetett rektori intézkedések és főtítkári tájékoztatások maradéktalan betartására, különös tekintettel a higiéniai szabályokra. A rendelkezésekről további információk találhatóak az egyetem honlapján. ●

Szöveg: Szöör Ádám

TRIANON 1000

A jövő felé néző, a nemzeti összetartozást középpontba helyező, a fiatalokat nagyszabású akciókkal megszólító, és nem csak az egyetemi polgároknak szóló programokkal készül a Nemzeti Közszerológati Egyetem Trianon századik évfordulójára. Az emlékév keretében esszé- és fotópályázat, kiállítás, számos tudományos rendezvény, közösségi programok és műhelybeszélgetések várják majd az érdeklődőket.

Az NKE egyetemi oktatók és kutatók, illetve a fiatal generációk segítségével próbálja bemutatni és érzékeltetni Trianon tragédiáját és az azt követő száz év küzdelmeit. A programokat beharangozó sajtótájékoztatón Koltay András rektor arról beszélt: Trianon nem éppen pozitív előjellel ugyan, de mégis identitásformáló erő volt a magyarság számára, amely nemzeti létünk és közösségünk összetartó erejét adja. A rektor rámutatott: az emlékév programjaival az egyetem arra is keresi majd a választ, „hogyan élte túl a magyarság ezt a történelmi kataklizmát”, hiszen „a nemzetet szétszakító döntés” ellenére még ma is szerte a Kárpát-medencében élnek honfitársaink. „Mi inkább azt szeretnénk göröcső alá venni, hogyan alakult a magyarság sorsa az elmúlt száz évben, és ebben már szívmengető pozitív példák és sikerek sorozata is felmutatható lesz majd” – szögezte le Koltay András, aki megerősítette: nem szomorkodni szeretnénk és az igazságtalanságot felhánytorgatni, ám természetesen bizonyos evidenciákat ki kell majd mondani. A rektor szerint az NKE erkölcsi kötelessége a maga eszközeivel részt venni ebben a munkában.

A fiatalok megszólítására az egyetem fotó- és esszépályázatot is hirdet, valamennyi Kárpát-medencei magyar iskolás és egyetemista számára. Csengei Zoltán, az NKE hallgatója a *Trianon képekben* fotópályázat kapcsán kiemelte: három kategóriában olyan önálló pályamunkákat várnak, amelyek megmutatják, hogyan viszonyulnak a mai fiatalok egy száz évvel ezelőtti eseményhez. A fotókkal a szétszakítás és összetartozás komplex kérdésköre mutatható majd meg a vizualizáción keresztül. Az esszépályázat pedig arra a kérdésre keresi a választ, hogy mit jelent és jelentett az egyes családoknak a száz évvel ezelőtti történet nemzetszakadás, és

mit üzen a mának az emlékezés, milyen feladatot ró a ma élő magyarokra a szülőföldön való megmaradás – határon innen és túl. „Arra számítunk, hogy sok száz vagy akár sok ezer ilyen személyes családi történet jut el hozzánk. Ezek valószínűleg szép, de szomorú, megindító vagy akár hősiess történetek lesznek” – mondta Kis Norbert fejlesztési rektorhelyettes, utalva a *Trianon és a családom* című ünnepi kötetre, amely a március végéig beérkezett pályamunkák legjobbjából válogat, de az írásokat az emlékév programjának honlapján is publikálják majd.

Az intézmény szeretné az egyetemi hallgatókat is bevonni a közös emlékezésbe. Ezért a központi események mellett számos kari és intézeti eseményt, előadást terveznek az emlékév szervezői, akik kéthavonta műhelybeszélgetéseket is tartanak majd egyetemi hallgatóknak és középiskolásoknak. Az NKE-n működő nyolc szakkollégium pedig tanulmányi utakkal emlékezik meg a trianoni békediktátumról és annak mai hatásairól. Mint azt Kántor Sára hallgató, a Szakkollégiumi Együttműködési Fórum elnöke elmondta: történelmi emlékhelyeket látogatnak majd meg, illetve zárandoklatot tesznek

APPONYI ALBERT FELSZÓLALÁSA A PÁRIZSI BÉKEKONFERENCIÁN

„Magyarország feldarabolása sem faji szempontból, sem a népek szabadságának szempontjaiból nem helyes, mert csak azt eredményezné, hogy a hegemonia az egyik népfajról a másikra szállna át és pedig arra, a mely nem ért el a kultúrának arra a nagy fokára, mint a magyar. Minek azzal a fikcióval élni, hogy a Magyarországon élő nem magyar anyanyelvű lakosság el akar szakadni az országtól, a midőn az igazságot oly könnyű népszavazással megállapítani. Az igazság megállapításának legkitűnőbb eszköze a népszavazás és határozottan követeljük pártatlan ellenőrzés mellett való alkalmazását. Mi belenyugszunk az eredménybe, bárminő legyen is az. Európa újjáépítése és az európai viszonyok megszilárdítása összeférhetetlen Magyarország feldarabolásával. Nem szükséges önk előtt hangsúlyozni azoknak az embereknek végtelen felelősségét, a kik a győzelem folytán az egész világ bírái lettek. Be kell látniok, hogy Magyarország szétarabolása az európai viszonyok konszolidálása helyett még súlyosbítaná a zavaroknak, válságoknak és ellentéteknek azt a korszakát, a melynek önk saját állításuk szerint, nemes lelkűen véget akarnak vetni.” (részlet Apponyi gróf beszédéből, a *Budapesti Hírlap* tudósításában)

1929, Budapest, Szent Gellért tér. Trianon elleni tüntetés. Háttérben a Gellért-hegy oldalában a Sziklakápolna

a határon túli magyarok területekre kapcsolatépítési és együttműködési céllal, ezzel is az egy nemzethez tartozást kívánják erősíteni. Az úti célok között erdélyi és kárpátaljai közösségek szerepelnek, de például Pozsonyba is ellátogatnak majd. Barna Attila egyetemi docens, az NKE oktatója közölte: a Trianon 100 emlékévvél változatos és egész évre kiterjedő programokat tervez az egyetem. A legfontosabb rendezvény a június 4-i Trianon emlékkonferencia és a hozzá kapcsolódó kötetek. Külsős és belső munkatársak már dolgoznak a legújabb kutatásokat reprezentáló köteten, amelybe mintegy negyven tanulmányt várnak. Ezekben megjelennek az NKE oktatási irányai, karai, azoknak a jellemzői, és ezek alkotnak majd szintézist azoknak a történész kutatóknak

a munkáival, akik ezt az „újszerűbb, igazabb képet” meg tudják majd mutatni. A június 4-i ünnepi ülés külön kötete pedig várhatóan őszre készül el – jelezte Barna Attila, aki szólt a Hatos Pál nevéhez fűződő, készülő *Ludovika enciklopédiáról*, amely egy szótár és kislexikon közötti átmenetben, egyszerűen és olvashatóan mutatja be a témát. Emellett az NKE térképtárral is készül, amely minden eddiginél részletesebben, az intézmény sajátosságaiból adódóan térképeken vezeti le azokat a változásokat, amelyeket Trianon jelentett. A programokról további információ az egyetem honlapján: <https://trianon100.uni-nke.hu>. ●

Ludoviceum

SAJÁTOS OKTATÁSI MÓDSZER

Gyökeresen megújul a 2013-ban bevezetett Egyetemi Közös Modul tantárgyak szerkezete és oktatási módszertana a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. A Ludoviceum tantárgycsoport bevezetésével az intézmény azt szeretné elérni, hogy az ismereteknek az eddigiéknél modernebb és kötetlenebb módszerekkel történő átadásával a hallgatók háttértudását és műveltségét is szélesíteni lehessen.

Az NKE-n a 2013/14-es tanévben vezették be az Egyetemi Közös Közszolgálati Modul (EKM) tárgyainak oktatását. Ennek egyik célja az volt, hogy a különböző hivatásrendek (civil, katonai, rendészeti) megismerkedjenek a másik által használt tudással és információkkal. Ennek megfelelően minden alapszakos hallgatónak el kellett végeznie ezeket a tárgyakat, majd a közös közszolgálati gyakorlat zárta a közös modult. A Ludoviceum tantárgycsoport bevezetésével az ismeret- és tudásanyag a továbbiakban is megalapozza a közszolgálati életpályát, és minden hallgató által elsajátított közös ismeretanyagot hoz létre. Az elméleti ismeretek

mellett azonban az eddigiéknél jelentősebb gyakorlati részt is tartalmaz úgy, hogy a közös közszolgálati gyakorlat is megmarad mint kurzuszáró elem. Az elképzelések szerint a Ludoviceum tantárgyak körében három tantárgycsoport jön létre. A Műveltség – Kultúra – Értékek tantárgycsoport az ókortól napjainkig ad betekintést a politikai gondolkodás történetébe, az újkori egyetemes és magyar történelembe, valamint a kultúra, az identitás és a nemzet fogalmkörébe fontosabb magyarországi példák által. Ezen témák oktatása szemináriumi vitakörök keretében történik, és a tárgyakat a hallgatók tanulmányaik során előfeltétel nélkül bármelyik

félévben felvehetik, ami azt is jelenti, hogy az intézmény szándékainak is megfelelően a hivatásrendekből vegyes hallgatói csoportok jöhetnek létre. „A módszer egyik újszerűsége éppen az, hogy az oktató vezetésével, a hallgatók aktivitásával, kis csoportokban, vitázó-érvelő módszerrel történik az előre megadott szemelvények feldolgozása” – fogalmaz lapunknak Christián László ezredes. Az NKE oktatási rektorhelyettese elmondta, hogy az oktató inkább egyfajta moderátorként segíti az ismeretek elsajátítását, a hallgatók pedig a klasszikus tanórákhoz képest kötetlenebb hangulatban tanulhatnak meg előadni vagy érvelni saját álláspontjuk mellett. A helyszínválasztás is rugalmasabb a megszokottnál, Christián László szerint akár az Orczy-parkban is lehet egy-egy ilyen foglalkozást tartani. A tantárgyakhoz összeállított kötetek az oktató számára segédanyagként, a hallgatók számára pedig tananyagként szolgálnak, amelyet mind nyomtatott, mind digitális változatban elérnek. A szemelvénykötetek így nemcsak a tananyag szerepét töltik be, hanem egyféle oktatási forgatókönyvként is szolgálnak. A félév végi értékelés alapja a hallgatók szemináriumi aktivitása és a 42 kérdésből (tantárgyi témánként előre megadott 3 kérdés) álló feleletválasztós teszt kitöltése lesz. A tervek szerint a félévet a „Ludoviceum kupa” műveltségi vetélkedő zárja, amely a szemináriumzáró vizsgatesztek eredményeiből és a szemináriumokhoz tartozó kulturális programok témáira támaszkodó helyszíni döntőből áll.

A másik, az úgynevezett államtudomány tantárgycsoport jelenti a közszolgálati ismereteket, egymás hivatásrendjének

és szakterületének a megismerését. A tantárgyak között van az állam és kormányzás, a honvédelem alapjai, a rendészet-tudomány, Európa-tanulmányok, nemzetközi politika és biztonság, fenntartható fejlődés, valamint az információs társadalom. Az egyes tantárgyak olyan előadás-sorozatra épülnek, amely az adott tudományterület/szakterület alapkérdéseit mutatja be. Az előadások célja itt is az, hogy felébresszék és fenntartsák a hallgatók figyelmét, gyakorlatias, sokszínű tudást közvetítsenek. „Fontos, hogy a hallgatók ne kényszerként éljék meg egy rokon szakterület megismerését, hanem motivációt kapjanak érdeklődésük bővítéséhez” – hangsúlyozza Christián László oktatási rektorhelyettes. A Ludoviceum az Egyetemi Közös Közszolgálati Gyakorlattal zárul, amelynek alapjai a jelenlegi gyakorlattal lényegében megegyeznek.

A Műveltség – Kultúra – Értékek tantárgycsoportot pilot jelleggel már a mostani félévben elindították az egyetemen. Christián László szerint az első visszajelzések pozitívak, de szeretnék folyamatos visszacsatolást a programról menet közben is. A rektorhelyettes abban bíz, hogy a Ludoviceum népszerűbb lesz, mint a közös modul, hiszen a jelenleginél modernebb, hallgatóbarátabb megoldást kínál az ismeretek átadására, a műveltség mélyítésére. A jelenlegi tervek szerint a Ludoviceum tantárgycsoportot a következő tanévben, várhatóan a második félévben vezetnék be élesben, addig a visszajelzések és tapasztalatok alapján finomítják a rendszer működését. ●

Szöveg: Szőőr Ádám • Fotó: Nagy Ádám

A mesterséges intelligencia hatása az alapjogokra

Ma a Föld népességének 59 százaléka aktív közösségimédia-felhasználó, ezért a kapcsolódó jogi kihívásokra az eddigieknél gyorsabban kell válaszolni például az alapjogok terén, amelyek esetében az állami mellett a magánszereplők is megjelentek – hangzott el a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott konferencián. Mára a mesterséges intelligencia (MI) által futtatott algoritmusok jogi, vagyis szabályozó szerepet is ellátnak.

Hamisítatlan slágertémának nevezte a mesterséges intelligencia alkalmazásának alapjogokra gyakorolt hatását megnyitójában az NKE rektora. Koltay András szerint a konferencia együttműködő partnere, az Alkotmánybíróság munkájában értelemeszerű segítség lehet a mesterséges intelligencia, de nem valószínűsíthető egyelőre, hogy az emberi döntést mindez kiválthatja, hiszen a jogalkalmazásban mindig ott kell hogy legyen az ember. Az NKE másik kiemelt partnere, a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH), amelynek a problémakör kapcsán az a feladata, hogy „megvédje az állampolgárokat, illetve azok magánszféráját az állam és más magánszereplők részéről rájuk leselkedő veszélyekkel szemben is”. „A terület robbanásszerű fejlődésen ment keresztül, de folyamatos rohanásban van a technológiai fejlődés után” – mutatott rá Koltay András, aki beszélt a Digitális Jólét Programról (DJP), amelynek kapcsán a kormányzat vonatkozásában az lehet a veszély, hogy az állam nem képes megvédeni polgárait magától, a magánszereplőktől, és nem képes az önkorlátozásra. A mesterséges intelligencia egy sor új viszonyrendszert is létrehozott, hiszen ma már online platformokat bízunk meg a szólásszabadsággal kapcsolatos döntések meghozatalával, tehát az állam tudatosan lemond szuverenitása egy részéről, és a magánszférában

a mesterséges intelligencia látja el ezt a feladatot. Koltay András ennek kapcsán egy nemrégiben napvilágot látott példán keresztül szemléltette, hogy az MI-t használó szervezetek saját maguk alkotják a szabályokat. Az elmúlt időszakban ugyanis előfordult, hogy egy online hírportált töröltek a YouTube-ról mesterséges intelligencia segítségével, azaz egy államtól független szereplő korlátozta a szólásszabadságot, ami jelentős veszélyt hordoz magában.

Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke szerint a digitális korszak adatszerzése soha nem látott módon hat a magánszférára, az új technológiák segítségével az emberek életük minden részletébe bepillantást engednek. Az autonóm járművek jogi kérdéseinek kapcsán rámutatott: egy ilyen jármű fedélzeti kameráinak és GPS-adójának adatai információkat árulnak el használójáról, amire az adatgyűjtési szabályoknak reagálniuk kell, hogy ezek az adatok ne kerüljenek illetéktelen kezekbe. Sulyok Tamás felvetette: új alapelvek szükségesek, hiszen az online érdeklődésünk kapcsán egyes termékekhez hozzárendelhetnek csoportokat, felhasználókat, „így biztosítva azoknak a folyamatos keresletet”. Péterfalvi Attila szerint a mesterséges intelligenciából nem lehet kimaradni, sőt minél szélesebb körben alkalmazzuk azt, annál nagyobb haszonnal járhat.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke a mesterséges intelligencia vonatkozásában beszélt az Európai Bizottság irányelveiről, amelyek biztosítják, hogy az egyes személyek életük minden szakaszában teljes mértékben rendelkezzenek adataik felett, és ne lehessen azokat felhasználni károkozásra. Péterfalvi Attila leszögezte: a hatályos adatvédelmi irányelvek, például a GDPR számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek „biztosítják az érintettek technológiasemleges védelmét”, a NAIH kiemelt feladata a jogalkalmazásban van.

A digitalizáció komoly globális versenyképességi dimenzió, amelynek fejlesztése a Digitális Jólét Program feladata. Gál András Levente szakmai vezető szerint a program legnagyobb eredménye – az 1550 végpont és a mesterséges intelligencia, valamint az 5G Koalíció mellett –, hogy politikailag nem megosztó, hiszen „nincs bal- és jobboldali megfejtése”. Az állam számára kihívás nemesak annak elvárása, hogy polgárai digitális kompetenciáit fejlessze, hanem az is, hogy eközben emberi képességei megmaradjanak.

„Már a Föld népességének 59 százaléka aktív közösségimédia-felhasználó, Magyarországon ez 62 százalék, és van olyan korosztály, amelyet csak a közösségi médián keresztül lehet megszólítani” – sorolta a DJP szakmai vezetője, aki szerint a digitális államkormányzás hármas fogalma: a tiszta adat, a hasznos robot és az érthető hálózat. Gál András Levente előadásában megemlítette az NKE hálózatkutatói műhelyét, amely Barabási Albert-László vezetésével pilot programokat működtet, de jelezte azt is, hogy a tavasz folyamán még lesznek események az egyetemen ebben a témában.

A konferencián szó volt még a mesterséges intelligencia adatigényének versenyjogi korlátairól. Tóth András, a Gazdasági Versenyhivatal elnökhelyettese arról szölt, hogy miközben az Európai Unió stratégiájában nyílt adatteret szeretne, ahol biztosított az adatok hozzáférhetősége, addig irtózatot adatvagyon fölött privát cégek ülnek. Török Bernát, az NKE Információs Társadalom Kutatóintézet vezetője az algoritmusok szabályozó szerepéről beszélt. Mint mondta: az már elfogadott fogalmi keret, hogy akkor is beszélünk alapjogokról, amikor az állam nincs jelen egy adott életviszonyban. Amit viszont még nem szoktunk meg, hogy két magánszereplő között is megjelennek olyan – eddig az államot terhelő – követelmények, mint a joguralom, törvényesség, átláthatóság, kiszámíthatóság, elszámoltathatóság. Mindez azért van így, mert a mesterséges intelligenciák esetén az algoritmus lett maga a jog, azaz a szabályozó, amely „a legváltozatosabb életviszonyainkat tudja nagyon is pontosan, és nagyon is behatóan szabályozni”. Az eseményen bemutatták az európai adatvédelmi jogi kézikönyv magyar nyelvű kiadását, valamint három szekcióban részletesebben is megvitaták a résztvevők a mesterséges intelligencia alkalmazásának hatását az alapjogokra. ●

Roger Scrutonra emlékeztek

A kortárs analitikus filozófia meghatározó alakja volt, de konzervatív nézetei miatt pályafutását rengeteg kritika és kevés elismerés övezte – hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rendezvényén, ahol a nemrég elhunyt Sir Roger Scrutonra emlékeztek egykori barátai, tanítványai, kritikusai és filozófiájának követői.

A Politika- és Államelméleti Kutatóközpont rendezvényén szó volt arról, hogy Scrutonra Közép-Európa nagyrabecsüléssel gondol: a magyarok, a csehek és a lengyelek is kitüntették munkásságáért és tevékenységéért. A brit filozófus ugyanis már az 1989-es rendszerváltás előtt sokat tett ezen nemzetek szabadságának, identitásának és önbecsülésének

visszanyerése érdekében. Török Bernát, az Eötvös József Kutatóközpont igazgatója köszöntőjében a kultúrákat átívelő kapcsolatokról megjegyezte: az alapvető kérdés még mindig az, hogy van-e olyan hely, ahol az ember otthon érezheti magát. Szerinte ez a kérdés (is) Roger Scruton örökségének része. A brit filozófus olyan összefüggéseket

tárt elénk filozófiájával, amelyek hozzájárulhatnak értékeink megőrzéséhez a globalizáció időszakában is. Németh Zsolt Scruton egykori tanítványaként arról beszélt, hogy a brit filozófus már az 1960-as évek végétől hangoztatta: a közép-európai országok identitásának megteremtése kulcsfontosságú lesz „Európa intellektuális tájképének” alakulásában. Az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnöke felhívta a figyelmet arra, hogy Scruton munkássága és annak helyes értelmezése sorsdöntő lehet Európa jövője számára is. „Oxfordi tanulmányaim idején, 1988-ban ismertem meg Scrutont, és a rendszerváltást követő első években szoros együttműködésben voltunk. Fontosnak tartotta azt, hogy Európa újra egységessé váljon, és ezért próbált minél többet megtenni. Az elmúlt években rendszeresen megfordult a közép-európai régióban, hol Lengyelországban, hol Csehországban, hol Magyarországon, hiszen ezen államokban fontos folyamatok indultak el a konzervativizmus szempontjából” – fogalmazott a Bonum Publicumnak Németh Zsolt.

Marek Matraszek lengyel filozófus, Scruton másik tanítványa az egyéni identitás és szabadság hangsúlyos szerepét emelte ki a konzervatív filozófus felfogásában. Szerinte Scruton a kommunizmust offenzívának és veszélyesnek tartotta, és erre már korán figyelmeztette Közép-Európát, amelynek országait intellektuálisan, morálisan és anyagilag egyaránt támogatta akadémiai és fizikai függetlenségük elérésében.

Scruton felfogása szerint a politikának távol kellene maradnia a kultúrától, viszont nem létezhet kultúra politikai érdekek nélkül, a két dolog egymásra hatása folyamatos – erről Balázs Zoltán, a Corvinus Egyetem tanára beszélt. Molnár Attila Károly, a Molnár Tamás Kutatóintézet vezetője pedig hozzátette, hogy Scruton a közép-európai országokban remélte megtalálni az „igazi” kultúrát. Az eseményt megtisztelte jelenlétével Schöpflin György történész, politológus is, aki felszólalásában Scruton munkásságának fontosságára hívta fel a figyelmet.

Hörcher Ferenc, a Politika- és Államelméleti Intézet igazgatója zárszavában elmondta, hogy Roger Scruton téziseivel nem feltétlenül kell egyetérteni, de olvasni kell a munkáit. ●

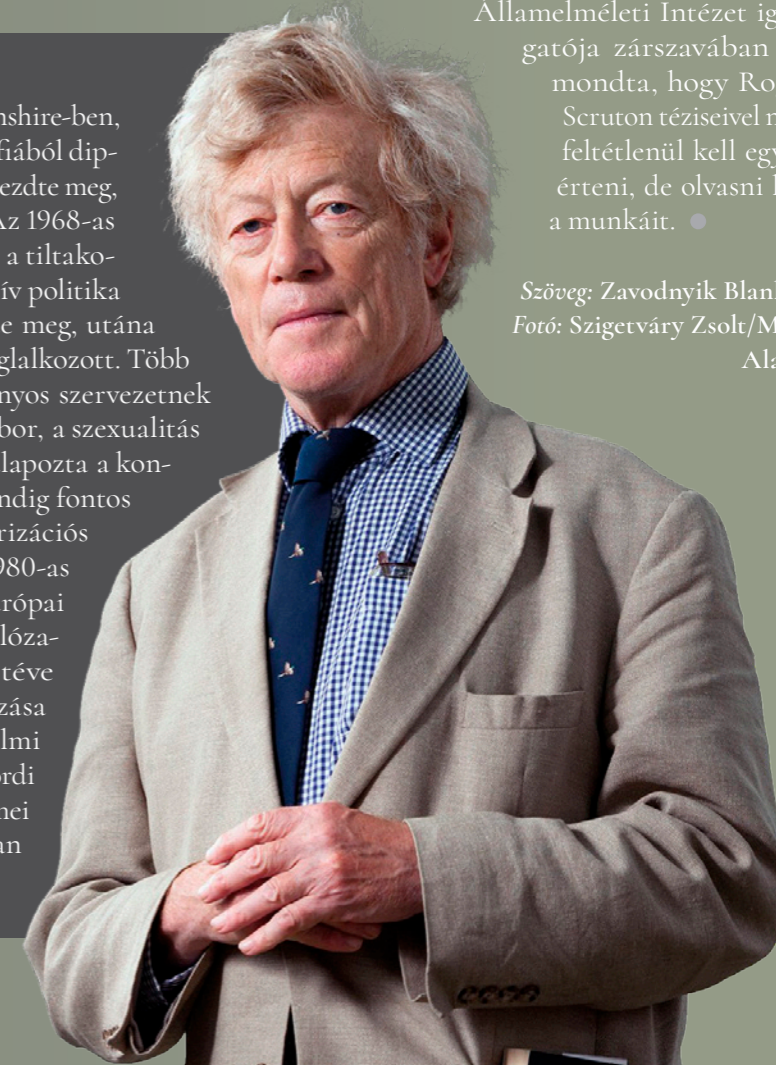
Szöveg: Zavodnyik Blanka •
Fotó: Szigetváry Zsolt/MTI, Alamy

ROGER VERNON SCRUTON (1944–2020)

1944-ben született az egyesült királyságbeli Lincolnshire-ben, keresztény-humanista családban. 1965-ben filozófiából diplomázott, PhD-tanulmányait a Jesus College-ben kezdte meg, majd a cambridge-i Peterhouse kutatója is volt. Az 1968-as párizsi diáktüntetések csak kívülről szemlélte, a tiltakozások pedig úgy elkésérítették, hogy a konzervatív politika irányába fordult. Disszertációját 1973-ban védte meg, utána művészetfilozófiával és klasszikus esztétikával foglalkozott. Több mint ötven könyve jelent meg, számos tudományos szervezetnek volt a tagja. Az építészet mellett érdeklődött a bor, a szexualitás és a zene filozófiája iránt, életműve pedig megalapozta a konzervatív zöld filozófia irányvonalait is. A hit mindig fontos volt számára: úgy vélte, korunk európai szekularizációs folyamatai példátlanok a történelem során. Az 1980-as évektől kezdve komoly szerepet vállalt a kelet-európai kommunista államok földalatti akadémiai hálózatának kiépítésében, komoly erőfeszítéseket téve ezen országok tudományos életének megalapozása érdekében. A Brit Akadémia és a Királyi Irodalmi Társaság tagja, a Buckinghami Egyetem és az Oxfordi Egyetem vendégprofesszora volt, 2016-ban – érdemei elismeréseként – lovaggá ütötték. Idén januárban távozott az élők sorából.

Orbán Viktor miniszterelnök a Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetést adott át Sir Roger Scrutonnak tavaly decemberben

Újra Nagyköveti Fórum a Ludovikán

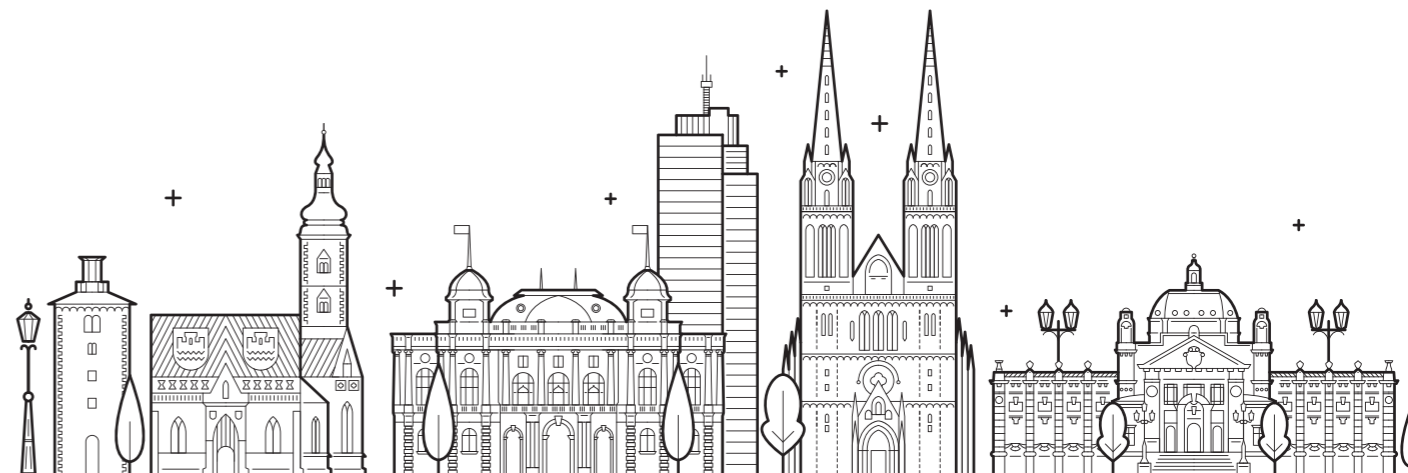
Az Európai Unió Tanácsának elnökségét január óta betöltő Horvátország budapesti nagykövete, Mladen Andrić volt a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Ludovika Nagyköveti Fórumának vendége. Az előadó az uniós elnökség tervei mellett szólt a horvát–magyar kapcsolatokról és a brexit utáni Európai Unió jövőjéről.

Az NKE immáron 35. alkalommal szervezte meg a nagyköveti fórumot, megnyitva ezzel a tavaszi szemeszter programsorozatát. Breuer Klára, a NKE Nemzetközi Igazgatóság vezetője elmondta: nem véletlenül esett a választás Horvátországra, hiszen a jószomszédi viszony, a közös történelem és a horvát elnökség apropója is erősíti a két ország egyre szorosabb kapcsolatát. „A Nagyköveti Fórum már élő hagyománya az egyetemnek, így mindig külön öröm szervezni ezt az eseménysorozatot. Horvátországhoz hasonlóan mi is átéltük annak idejét, hogy milyen a soros elnökséget betölteni. Ráadásul ez egy

személyesebb kötődés is déli szomszédunkhoz, hiszen talán nekünk is köszönhető az, hogy Horvátország is az EU tagjává vált” – hangsúlyozta a Bonum Publicumnak Breuer Klára. Mladen Andrić nagykövete előadásában külön hangsúlyozta, hogy a 2011-es magyar elnökség rakta le Horvátország Európai Unióhoz való csatlakozásának alapjait. Emellett a mai napig számos olyan közös projekt van a két ország részvételével, amely erősíti a bilaterális kapcsolatokat. „Az elnökség több mindenben jelent első alkalmat Horvátország számára” – fogalmazott Mladen Andrić, aki hozzátette, hogy az ország először vette át az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét, Rijeka pedig először kapta meg az Európa Kulturális Fővárosa címet. A horvát diplomata beszélt az Európai Uniót érintő kihívásokról, amelyek kapcsán megjegyezte: a horvát elnökség célkitűzései igazodnak az Európai Uniót érintő legfontosabb biztonsági kérdésekhez. Szerinte vannak olyan kihívások az EU-ban, amelyekre közvetlenül kell reagálni, más esetekben viszont először egy válaszmechanizmust kell kidolgozni, amely hosszú

távon segít megoldani a problémákat. A nagykövete úgy látja, hogy idén olyan kérdésekre kell fókuszálni, mint például a többéves pénzügyi keret, a bővítéspolitikai, valamint a migráció és a klímaváltozás. A legnagyobb kihívást szerinte az jelenti, hogy egyben tartsuk Európát egy olyan világban, ahol a tagállamoknak nagyon különböző érdekeik vannak. Az előadását követő panelbeszélgetésen részt vett a nagykövete mellett Marján Attila, a NKE Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar docense, valamint Györi Enikő, az Európai Parlament képviselője. Utóbbi arról beszélt, hogy Európa „jó kezekben van” a horvát elnökséggel. Marján Attila szerint Horvátországnak több szempontból sincs könnyű dolga, hiszen olyan kérdésekre kell választ találnia, mint például a brexit vagy az Európai Unió jövőjéről szóló vita, de az Egyesült Államok és az Európai Unió kapcsolata is fókuszba kerülhet a következő időszakban. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka • Fotó: Szilágyi Dénes

SOK KÉRDÉSBEN SZÖVETSÉGES MAGYARORSZÁG ÉS HORVÁTORSZÁG

„Magyarország és Horvátország sok stratégiai kérdésben szövetséges, sok fontos kihívást szinte azonosan íté meg, jelentős kérdésekben egymásra vannak utalva, és gazdasági együttműködésük is szoros” – mondta Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter, amikor nemrégiben találkozott Gordan Grlić Radman horvát kül- és Európa-ügyi miniszterrel Budapesten. A magyar tárcavezető a közös ügyek között említette az európai migrációs politikában való fellépést, az EU nyugat-balkáni bővítését és a kohéziós források elosztásának kérdését. Hazánk javaslatot tett Horvátországnak a térség energiaellátásának javítására, valamint újabb határátkelők nyitására. Szijjártó Péter szerint össze kellene kötni a két ország gázpiacát, a krki LNG-terminál esetében közösen kellene tárgyalniuk a gázbeszerzésről, és be kellene engedni Magyarországot kisebbségi tulajdonosként az LNG-terminálba. Ez megnyitná a lehetőséget, hogy más forrásból, új útvonalon az energiaellátás biztonságát valóban javítsák – vélekedett a tárcavezető. Szijjártó Péter elmondta: kezdeményezik, hogy a magyar–horvát barátság napjáról határozatot fogadjon el a két ország parlamentje.

E-személyi: egy kártya, több funkció

Bár egy észak-európai ország állampolgárához képest még mindig túl sok azonosító igazolványt kell magunkkal hordanunk a mindennapokban, az e-személyi terjedésével és funkcióinak bővülésével van remény arra, hogy megszabaduljunk a plasztikkártyák többségétől. Összeállításunkban arra kerestük a választ, milyen előnyökkel jár az e-személyi, és milyen tényezők nehezítik a fejlesztését.

Magyarországon 2016 óta fokozatosan történik az átállás az új típusú személyi igazolványra, amely itthon és minden olyan európai uniós tagországban is használható lesz, ahol az elektronikus azonosítási rendszert bevezetik. „Az e-azonosítás funkció más azonosítási rendszernél magasabb határfokkal és biztonsági szinten biztosítja az elektronikus kormányzati és e-közigazgatási rendszerek igénybevételéhez szükséges elektronikus azonosítás/hitelesítés funkciókat” – olvasható a Belügyminisztérium tájékoztatójában. A kormányzat célja egyértelműen az, hogy minden igazolvány adata egyetlen kártyán, a chippel ellátott e-személyin legyen. Hazánkban jelenleg mintegy 4,6 millió állampolgár tárcájában lapul e-személyi, a szakértők szerint azonban mégis kevesen vannak tisztában azzal, milyen előnyökkel is jár ez az új megoldás, és jellemzően ugyanarra használják, mint a régit: személyazonosításra és határátlépéshez. A kártya azonban számos más szolgáltatást is biztosít. Az e-személyin található elektronikus tárolóelem (chip) teszi lehetővé, hogy különböző adatokat tároljunk egy kártyán (például az elektronikus aláírást, ujjlenyomatot), de rajta van még a színes fényképünk, tájkártyaadatunk, adóazonosítónk is. A PIN-kód megadásával pedig az állampolgár engedélyt ad az adatok lekérdezéséhez. A „tárolórekeszeknek” köszönhetően több adat is tárolható a kártyán, amelyek megkönnyíthetik a mindennapi ügyintézkést. Így például az elektronikus aláírás segítségével megszűnik a sorban állás a kormányablakokban. Az e-személyi az utazást is leegyszerűsítheti az automatizált utasazonosító rendszereknek

hála: a hagyományos útlevél-ellenőrzés helyett gyorsan és egyszerűen olvashatók le az adatok.

Az e-személyi teljes körű használatának azonban még vannak – elsősorban technikai – akadályai. Például a tájkártyafunkció addig nem tudja betölteni szerepét, amíg az egészségügyi intézmények mindegyike nem rendelkezik a megfelelő leolvasókészülékkel. Bár az e-személyi igénylése önkéntes alapon történik (egyelőre), azért egy-két buktató ebben is van: például az ujjlenyomatvétel egy automatikus folyamat, és csak hosszas procedúra árán lehet megtagadni, ami sokakban ellenérzést szült a kártyával kapcsolatban. Az e-személyi bevezetésével sem feltétlenül válik könnyebbé az utazás: mivel nem minden uniós országban vezették be a rendszert, így a leolvasáshoz alkalmas infrastruktúra sem áll minden állam rendelkezésére, ami egy véletlenszerű ellenőrzés alkalmával jócskán okozhat kellemetlenségeket. Ráadásul ez az okmány semmiképpen sem tekinthető azonosnak egy útlevéllel. Bár egyre több tömegközlekedési eszközön vehető igénybe az e-személyi bérletként, de még messze nem annyira elterjedt, hogy a mindennapok részévé váljon (bár egyre több funkció elérhető már a BKK és a MÁV szolgáltatásait igénybe vevő állampolgároknak). Végezetül a rendszer biztonságával kapcsolatban is felmerülnek aggályok: mivel a tervezés során alapvető szempont volt, hogy a kártya adatait gyorsan le lehessen olvasni, így egy PIN-kód kérdése, és minden leolvasó rendszerrel rendelkező személy ezután minden személyes adathoz hozzáférhet. A rendszert fejlesztő Idomsoft Zrt.

JÖVŐRE AUTOMATIKUSAN MEGKAPHATJÁK AZ E-SZEMÉLYIT A BABÁK

Az Okmánykezelő elnevezésű projekt megvalósítását követően várhatóan 2021 februárjától az újszülöttek automatikusan, hivatalból kapják meg az elektronikus személyazonosító igazolványukat, az e-személyit, amely tartalmazza további igazolványaik adatait is. Both András, az IdomSoft Zrt. termékfejlesztési vezérigazgató-helyettese a *Magyar Nemzet*nek elmondta, hogy nemcsak a születésnél, hanem más életsemények kapcsán is emberpróbáló és rendkívül időigényes feladat jelenleg az okmányok beszerzése, ez pedig megoldásért kiált. Az adó- és a tájkártyáért, a személyazonosító igazolványért és a vezetői engedélyért vagy éppen az anyakönyvi kivonatért is más-más hivatalba kell elmenni. A cél pedig a kormányzat iránymutatása alapján az, hogy minden igazolvány adata egyetlen kártyán, a chippel ellátott e-személyin legyen, ezzel a fejlesztéssel pedig Magyarország az élen jár.

vállalat a kétségek eloszlatására elmondta: a cég garantálja, hogy az ügyfelek adatai védetten lesznek tárolva és kezelve, ugyanis az adatokat csak olyan olvashatja le, akinek az ügyfél személyesen odaadta a kártyáját.

A kormányzati elképzelések szerint a következő két évben sor kerül az e-személyi chip- és operációs rendszerének, valamint alkalmazásának megújítására, az e-aláírás és a közösségi közlekedési funkció továbbfejlesztésére, illetve a mobiltelefonok kártyaolvasóként történő használatának kifejlesztésére. Hajzer Károly, a Belügyminisztérium informatikai helyettes államtitkára a Kossuth rádiónak nyilatkozva elmondta, hogy ötvenmillió forintig garanciát vállal az állam az e-személyis aláírásra, amely egy új mobiltelefonos applikáció segítségével teszi majd lehetővé szerződések közhiteles aláírását. Ennek technikai megvalósítására jön létre az „e-személyiM” nevű mobiltelefonos alkalmazás, amely költséges kártyaolvasó helyett a mobilban lévő RFID-chipolvasó segítségével olvassa be a kártya adatait. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka • Fotó: Árvai Károly/kormany.hu

KIEMELT FIGYELEM AZ INTERNETBIZTONSÁGRA

A szülőknek és a pedagógusoknak kiemelt szerepük van abban, hogy tudatosítsák a gyermekekben a biztonságos internethasználatot. Erről is szólt az idei Biztonságos Internet Nap magyarországi központi rendezvénye, amelyet a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen tartottak.

Az esemény célja, hogy több mint 150 országban ugyanazon a napon hívja fel a figyelmet az internet előnyeire és veszélyeire, valamint lehetőséget teremtsen és buzdítsa a gyerekeket olyan pozitív tartalmak létrehozására, amelyeket később a családban, iskolában és a barátokkal is tudnak használni. A Ludovika Főépületben rendezett programon a gyermekek biztonságos internethasználatáról két kerekasztal-beszélgetést is tartottak. Az egyikben az adatbiztonságra és a világhálón található káros tartalmakra hívták fel a résztvevők figyelmét a szakemberek. A másik beszélgetés a gyermekek és a felnőttek internethasználati szokásaira fókuszált. Elhangzott, hogy már a kisiskoláskorúak is több órát töltenek naponta a világhálón, amelyen különböző veszélyek leselkednek rájuk. Ugyanakkor nem szabad úgy beállítani az internethasználatot a gyermek számára, mintha az egy „ördögtől való dolog” lenne, hiszen valószínűleg egész életében szüksége lesz majd a világháló használatára. Egy nemrég készített felmérés szerint ugyanakkor a gyermekek egyre tudatosabbak az internetbiztonságot illetően, és ha észrevesznek valami szokatlan jelenséget internetezés közben, sok esetben szólnak a szülőknek vagy a pedagógusnak. A szakemberek szerint fel

kell készíteni a gyermekeket arra, hogy minél okosabban, minél biztonságosabban használják a világháló adta lehetőségeit. A rendezvényen a kerekasztal-beszélgetések mellett interaktív előadásokat is hallgathattak az érdeklődők. A többi között szó volt arról, hogy milyen szülőnek lenni a digitális korban, és mik az úgynevezett „sharenthood” kockázatai.

A témához kapcsolódó információ, hogy a tavalyi évben a korábban 13 százalékkal több, összesen 824 bejelentés érkezett a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Internet Hotline jogsegélyszolgálatához internetes jogsérelmekről. Ezek közül a legtöbb (276 db) pedofil tartalmú volt, de jellemző a hozzájárulás nélkül közzétett tartalom (148 db) és az adathalász tartalom is (142 db). A gyermekek szexuális kizsákmányolását

BIZTONSÁGOS INTERNETEZÉS

A biztonságos internetezésre fel kell készíteni a gyerekeket – hívta fel a figyelmet a Funside School informatikai iskola a biztonságos internet napja alkalmából. Az MTI-nek küldött közleményben kiemelik: a teljes tiltás és a végtelen megengedés sem megoldás. A szakértők szerint fontos, hogy bizalmi kapcsolat alakuljon ki a szülők és a gyerekek között. Amikor új alkalmazás vagy játék kerül a gyerekek látóterébe, fel kell térképezni az oldalt, a javasolt korhátárt. A legelterjedtebb videómegosztón, a YouTube-on egy kattintással megoldható, hogy bizonyos tartalmak ne kerülhessenek a gyerekek elé – írták. A szakértők azt is javasolják, hogy a gyerekek telefonján kapcsolják be az iOS vagy az Android szülői felügyeletét, amelyben beállíthatók a telefonálásra használható időintervallumok, éjszakai tiltások, és az alkalmazások egyenként engedélyezhetők vagy tilthatók bizonyos időszakokban.

rögzítő anyagokról szóló bejelentések száma jelentősen, háromszorosára nőtt 2018-hoz képest. Az ebbe a kategóriába tartozó bejelentések közel harmada minősült feltételezhetően gyermekpornográfiának. Ezeket az eseteket a hotline munkatársai további intézkedésre elküldték a Nemzeti Nyomozó Irodának (NNI) vagy – ha a tartalom külföldi szerveren volt – a hotline-okat összefogó ernyőszervezet, az INHOPE rendszerén keresztül továbbították az érintett országok hotline-jainak. A megnövekedett kéretlen tartalom miatt is indított a hatóság március 1-jétől egy weboldalt (Gyerekaneten.hu), amely a szülőkhöz szólva rövid szócikkek formájában magyarázza el azt a sok furcsaságot, amelyről a gyerekek online tapasztalataik kapcsán beszélnek. A rendezvényen a kerekasztal-beszélgetések mellett interaktív előadásokat is hallgathattak az érdeklődők. A többi között szó volt arról, hogy milyen szülőnek lenni a digitális korban, és mik az úgynevezett „sharenthood” kockázatai.

Az NKE kiemelt figyelmet fordít a biztonságos internethasználat, a kiberbiztonság oktatására, hiszen az intézményben végzetek az államigazgatás különböző szintjein dolgoznak majd, így munkájuk során különböző online támadásoknak lesznek kitéve. Az NKE idén szeptembertől indítja el kiberbiztonsági mesterképzését, amely komplexen ismerteti a hallgatókkal a témával kapcsolatos legfrissebb ismereteket. Bányász Péter egyetemi tanársegéd, az NKE Közzervezési és Infotechnológiai Tanszék oktatója lapunk érdeklődésére elmondta, hogy a mesterképzés résztvevői részben műszaki, részben társadalomtudományi témájú órákat hallgathatnak majd. Az előzetes visszajelzések alapján nemcsak az állami, hanem a piaci szférában is nagy az érdeklődés a képzés iránt. ●

Szöveg: Szőör Ádám

Megalakult az NKE Polgárőr Egyesület

Mintegy harminc éve működik Magyarországon polgárőrség. A lakosság önvédelmi szervezete többek között a közrend és a közbiztonság terén segíti a rendőrség munkáját, eredményeik elvitathatatlanok a bűnmegelőzés terén. Persze ma már a polgárőrség jóval több, hiszen megalakulásuk óta számos új feladatba kapcsolódtak be. Az évek során egyre-másra jöttek létre az új tagszervezetek.

Az egyik legújabb épp a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen alakult.

A polgárőrség célja, hogy segítse a rendőrséget az ország közrendjének és közbiztonságának fenntartásában, de a határőrizetben, a környezet- és természetvédelemben, a veszélyhelyzetek megelőzésében és kezelésében is. A polgárőrség bevonja a lakosságot a társadalmi bűnmegelőzésbe, de célja az önkormányzatok és a lakosság közötti bizalom erősítése is. Országszerte több mint kétezer egyesületben hatvanezernél is több polgárőr tevékenykedik. Volt olyan, hogy egy esztendő alatt ötezerrel nőtt a polgárőrség létszáma. 21 évvel ezelőtt a Rendőrtiszti Főiskola és az Országos Polgárőr Szövetség kötött együttműködést, a fejlődés következő lépésfoka a Polgárőr Akadémia létrehozása volt az NKE-n. Az intézményt 2014-ben kérte fel az Országos Polgárőr Szövetség, hogy az itteni rendészeti tapasztalatokat adják át a polgárőröknek, akiket a hallgatók is jól ismernek, hiszen a közrendvédelmi ismeretek órán hallanak a polgárőrség társadalmi szerepvállalásáról. A polgárőrök felső szintű képzése az NKE-n működő Polgárőr Akadémia keretében valósul meg. Korábban az országos és megyei, mostanában az egyesületi elnökök képzése zajlik, illetve tematikus képzések is, például a határvédelem területén. Az eddig mintegy ötszáz polgárőrt képző munkában a Rendészettudományi Kar Közbiztonsági Tanszéke, a Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék, valamint a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék működik közre. Annak idején, még az első kurzusokon Túrós András ny. r. altábornagy, volt országos rendőrfőkapitány, az Országos Polgárőr Szövetség elnöke is részt vett.

Az NKE Polgárőr Egyesület keretet teremt ahhoz, hogy a hallgatók és oktatók bekapcsolódjanak a járőrtevékenységbe. „Nem azt kell megtanulniuk, hogy egy járőr mit csinál, hanem azt, hogyan szervezik életüket a polgárőrök” – fogalmazott az új szervezet alakuló ülésén Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok. A Rendészettudományi Kar dékánja hozzátette azt is: a polgárőri tevékenység megismerése garantálja, hogy a hallgatók végzés után, a munkahelyükön támogassák a polgárőröket. Az új szervezet „élményszerű oktatási forma keretében” mutatja be a tevékenységet. A hallgatók megismerhetik például, hogyan kell eltűnt személy kutatására drónt bevetni, milyen egy járőrözés autóval, vagy milyen specialitásai vannak a vízi járőrös tevékenységnek a Tisza-tavon, de kipróbálhatják majd a lovas és kutyás járőrszolgálatot is. „Kimondottan az a célunk, hogy a fiataloknak jó gyakorlatot mutassunk be az egész országban” – mondta a Ludovika TV Célkeresztben című műsorában Kovács Sándor, aki az alakuló ülésen megkapta az NKE Polgárőr Egyesület elnöki mandátumát. „Az egyetemen a tervek szerint háromkredites, szabadon választható kurzus is indul polgárőrség tárgykörben, amely a Ludoviceum alapismereti tantárgyai között is helyet kap majd” – ismertette Kovács Sándor, aki jelezte: az alakuló üléshez számított másfél-két hónapon belül az első polgárőrök ünnepélyes keretek között tesznek majd fogadalmat. Az elnök azt is elmondta: egy év múlva azzal lenne elégedett, ha az NKE-s fiatalok önszerveződő lelkesedése kiteljesedne a polgárőrség irányába, tudományos

diákköri és szakdolgozati téma lenne a polgárőrség. Az egyesület a Ferencvárosi Sport Általános Iskola és Gimnázium diákjait is várja, az érettségi előtt állók 50 órás közösségi szolgálatát ezen keretek között is lehet teljesíteni.

Az NKE Polgárőr Egyesület a Budapesti Polgárőr Szövetség tagja lesz. „A hallgatók kicsit tanulják meg civil szemmel látni a rendészetet” – foglalta össze az új szervezet egyik hasznát Kardos Pál elnök, aki szerint az NKE hallgatói és oktatói is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy Budapest biztonságosabbá váljon. A fővárosi szervezet elnöke innovációs újításnak nevezte az NKE Polgárőr Egyesület létrejöttét. Markó Attila, a BRFK rendészeti rendőrfőkapitány-helyetese is a Budapesti Polgárőr Szövetséggel 25 éve fennálló együttműködés hasznosságáról beszélt. Mint mondta: a BRFK 49 szervezettel áll együttműködésben, a rendezvények biztosításában a polgárőrök hasznossága megkérdőjelezhetetlen. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

Elképesztő gaztettek gyermek ellen

„Nem tűr nyomdafestéket” – ez a sokak által elcsépeelt mondás különösen igaz a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekményekre. Mégis szükséges beszélni róla, hiszen a témában indult kutatások fontos jelzéseket adhatnak a gyermekvédelmi rendszer, a rendőrség, de akár az ezen intézményekbe készülők számára is. Az Országos Kriminológiai Intézet (OKRI) kutatásai a témában rengeteg tanulsággal szolgálnak.

Sokkal gyakoribbak a gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények, mint azt gondolnánk, és óriási a látencia, azaz nagyszámú lappangó esettel kell számolni ezen a téren – ez a kijózanító megállapítás hangzott el nemrégiben a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott konferencián, amelyet a bűncselekmények áldozatainak napja alkalmából rendeztek. A felkért szakértők két új kutatás eredményeit ismertették. Szabó Judit, az OKRI tudományos főmunkatársa rámutatott: a gyerekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmény nem egyszerűen csak egy büntető törvénykönyvi tényállás, hanem „egy mély szociokulturális gyökerekkel rendelkező társadalmi jelenség”, ezért fontos napirenden tartani a témát. A kutató szerint a nemzetközi és hazai eredmények nagyjából egy irányba mutatnak: az eddig gondoltnál sokkal gyakoribb esetszám és óriási látencia. A családon belül szexuálisan zaklatott gyermekek ugyanis nem mernek szólni. Akit ilyen abúzus ér, annak szégyenérzete és büntudata van, fél a zaklató családtag elvesztésétől és életük felborulásától, illetve attól, hogy majd nem hisznek nekik. A kutatásokból kiderül, hogy a gyerek sokszor a zaklatást sem tudja körülírni, mert egyszerűen nincsenek rá szavai, nincs fogalma például a nemi szervére, hiszen a társadalom tabuként kezeli a témát. Ennek következménye rövid távon az elfojtás, hosszú távon pedig a hangulatzavar, önsértő viselkedés, tanulási és párkapcsolati nehézségek, poszttraumásstressz-szindróma, öngyilkossági hajlam, de akár az életkornak nem megfelelő proaktív viselkedés a sexualitás tárgykörében. A magyar vizsgálatok szerint a sértettek fele 12 éven aluli, negyedük fiú, a többi lány. Az pedig, hogy a sértett és az elkövető az esetek döntő hányadában ismerik egymást, rámutat: sok a családon belüli elkövetés, ezért jelenthető ki, hogy nemcsak bűncselekményről, hanem egy káros társadalmi jelenségről van szó. Az OKRI kutatásában 169, 2016–2017-ben napvilágot látott ügyet vizsgáltak meg, és egyebek mellett az derült ki, hogy az elkövetők 95 százaléka férfi, a nők többnyire bűnsegédként, társtettesként vannak jelen. A nők nem egy esetben önálló elkövetőként is megjelentek, egyikük például egy 10 éves fiúval létesített szexuális kapcsolatot, ami évekkel később derült ki. Az elkövetésben viszonylag nagy az alkohol szerepe, sok esetben pedig a gyerek családból való kiemlése után derül ki, hogy a szexuális bántalmazás fizikai és verbális bántalmazással is együtt járt. A bűncselekmény bizonyítását számos tényező akadályozza, ezek egyike, hogy az elkövető és a sértett szava áll egymással szemben, sok esetben nincs szemtanú, és a feljelentésig hosszú idő telik el. Szabó Judit következtetése szerint a kutatás összhangban van

a korábbi hazai és nemzetközi vizsgálatokkal, ami felhívja a figyelmet a családon belüli erőszak végtelen dinamikájára és a gyermekvédelmi jelzőrendszer „anomáliáira” is. Erre szomorú példa, amikor egy zaklatott kislány öngyilkosságot kísérelt meg, miközben éveken át élt bentlakásos intézményben, és mégsem derült ki a szexuális zaklatás. Sok esetben egyébként a gyermekvédelemben dolgozók sem tudják, mit kezdjenek az ilyen esetekkel. A szakértő szerint épp ezért kell egyértelmű protokollokat kidolgozni. Talán valamiféle pozitív folyamatként értelmezhetők az új Büntető Törvénykönyv rendelkezései. Ezek ugyanis egyfajta garanciát jelentenek arra, hogy minél kevésbé húzódjanak el ezek az ügyek.

Az OKRI-nál végeztek egy másik kutatást is, amelyben 263 vádlott adatainak elemzése után kiderült: a szexuális erőszakkal kapcsolatos ügyek 65 százalékában 12 év alattiak érintettek, de fiatal felnőttek is, utóbbira magyarázat, hogy ezen esetek később jutottak a hatóság tudomására. Garai Renáta, az OKRI tudományos munkatársa azt mondta: az ügyekben már a vádemelésig eljutni is problémás, mert a bűncselekmények tanúk nélkül, zárt ajtók mögött zajlanak, ráadásul sokszor az anya is áldozat, aki így gyermekét sem tudja megvédeni. A kutatás megmutatta ugyanakkor, hogy a zárt ajtók mögötti elkövetés mellett előfordult már gyerekekkel szembeni szexuális erőszak távolsági buszon, autóban egy zenei fesztiválon, utcai kirakat előtt, kerékpárúton, mosdóban, temetőben, sőt árokban is. A kutató felhívta a figyelmet az interneten található káros tartalmakról való beszélgetés fontosságára, mert 2020-ra oda jutottunk, hogy nemcsak weboldalakon, de már mobiltelefonos alkalmazásokban is megjelentek meztelen fotók. „A gyermekek szexuális bántalmazásának rizikófaktorai között fellelhető a koraszülés, az első gyermek státusz, a fiatal és/vagy egyedülálló szülők, a nem kívánt terhesség, de még akár a bébivonások hiánya is – erről Kitanics Márk igazságügyi pszichológus szakértő beszélt. A családon belüli erőszak kockázatai közé tartozik többek között az egzisztenciális szorongás, amelyet a gyereken vezetnek le, a felelőtlen magatartás vagy a szülők kriminális személyisége, agressziója és indulatkezelési nehézségei is. A segítségnyújtást például a nagyszámú hamis vád, de a bizalmatlan és arrogáns hatóságok, a rugalmatlan hivatalos szervek is nehezítik. Ennek elkerülését a remények szerint az is szolgálja majd, hogy ilyen témákról a jövő hatósági embereit felkészítő intézményben, a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen is szó esik. ●

UNIÓS KARRIERPROGRAM A NEMZETEK EURÓPÁJÁÉRT

Az Európai Unió működésében szerepet vállaló magyar szakemberek utánpótlását szeretné biztosítani a Nemzetek Európája Karrierprogram, amely a Nemzeti Közszerológati Egyetem és az Igazságügyi Minisztérium együttműködésében indul el ettől az évtől. A program fő célja, hogy az EU intézményeiben minél több, szakmailag jól felkészült, a magyar érdekeket is jól ismerő szakember dolgozzon.

Az Európai Unió intézményei több mint negyvenezer munkavállalót foglalkoztatnak, többségüket határozatlan idejű szerződéssel (állandó tisztviselők), kisebb részüket határozott idejű szerződéssel (szerződéses alkalmazottak) vagy kihe-lyezett nemzeti szakértőként. A legtöbben Brüsszelben és Luxembourgban dolgoznak, de minden tagállam területén működnek fontos szakterületeket ellátó szervezetek, amelyek szintén kínálnak munkalehetőséget. A határozatlan idejű álláshelyek betöltéséhez a jelentkezőknek versenyvizsgán kell részt venniük, amelyet az Európai Személyzeti Felvételi Hivatal (EPSO) szervez. Ez három szakaszból áll, és aki ezeket teljesíti, „tartaléklistára” kerül, ahonnan az uniós intézmények kiválaszthatják, hogy kit vesznek fel a betölthető álláshelyekre. A szakértők szerint is szigorú vizsgán a pályázóknak csak kis hányada jut túl sikeresen, így évente mintegy 1000-1200 új munkatárs kerül a tartaléklistáról az európai intézményekhez. Rájuk azonban egy élethosszig tartó, biztos karrierút vár az Európai Unióban.

A magyar kormányzat szeretné, hogy az eddiginél is több magyar szakember tevékenykedjen az Európai Unió intézményrendszerében. Ennek megvalósítására jött létre a Nemzetek Európája

Karrierprogram. Pröhle Gergely, a Stratégiai Tanulmányok Intézetének vezetője, programigazgató elmondta, hogy egy legalább másfél évtizedes hiányt pótolnak a programmal, ugyanis más országokban már jóval előbb elindult az uniós karrierépítést célzó képzés. Az a cél, hogy minél szorosabb kapcsolatot tudjanak kialakítani a tagállami társintézményekkel, ezzel is növelve az uniós intézményein átívelő informális kapcsolati háló szerepét. Bólya Boglárka, az Igazságügyi Minisztérium

Európai Unió kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára 16 évet élt és dolgozott Brüsszelben az uniós intézményrendszerben. Lapunk érdeklődésére elmondta: a karrierprogram egy hiánypótló kezdeményezés, hiszen nagy szükség van egy olyan gyakorlatorientált képzésre, amelynek résztvevői uniós ügyekben jártas szakemberektől tanulhatnak, és így készülhetnek fel a versenyvizsga sikeres teljesítésére, ezáltal pedig az európai uniós tisztviselői pályára. Győri Enikő európai parlamenti képviselő szerint akkor tudjuk a leginkább a nemzeti érdekeket képviselni az Európai Unióban, ha „az összes uniós intézményben minden szinten jelen vagyunk, és összetartunk”. Ez igaz a döntések előkészítésére is, hogy a lehető legkorábbi szakaszban „becsatornázzuk meglátásainkat, tudásunkat, érzéseinket”. Győri Enikő úgy látja, hogy ez nem ellentétes az uniós tisztviselői léttel. „Nekik az uniós érdeket kell képviselniük, de soha nem felejtik el, honnan származnak. Abban bízom, hogy a Nemzetek Európája Karrierprogram révén még több felkészült,

az uniót értő, a jelen kérdéseiről önállóan véleményt formálni képes, a hazáját szerető és érte tenni akaró uniós köztisztviselője lesz majd Magyarországnak, illetve azok is hasznos tudáshoz jutnak, akik az itthoni közigazgatásban végeznek értéktelítő munkát” – fogalmazott a Bonum Publicumnak az európai parlamenti képviselő. Mindezek megvalósításában meghatározó szerepet kapnak az NKE oktatói is. Gazdag Ferenc egyetemi tanár nagyon jó dolognak tartja, hogy az intézmény a képzési portfóliójába olyan elemeket is beilleszt, amelyek már közvetlenül a hazai és európai munkavállalásra készítik fel a hallgatókat. Fontos, hogy a program résztvevői ismerjék meg például az egyes uniós intézmények működését és a döntéshozatal mechanizmusát. „A karrierprogram minőségéhez nagyban hozzájárulnak azok a gyakorlati szakemberek, akik uniós tapasztalatuk révén hitelesen be tudják mutatni például azt: hogyan megy az alkudozási folyamat az EU-ban, amely az európai integráció velejárója 1957-től” – fogalmazott lapunknak Gazdag Ferenc.

A karrierprogram információnyújtással és képzéssel segíti és támogatja, hogy minél többen tudjanak megfelelni az EPSO felvételi követelményeinek. Emellett a program jó lehetőség arra is, hogy a résztvevők fejlesszék idegen nyelvi képességeiket, és magának a diplomáciának a nyelvezetét is megtanulják. Nagy Zsuzsanna, a Nemzeti Közszerológati Egyetem munkatársa szerint a diplomácia egy teljesen speciális nyelvi terület, ahol nagyon fontos a megfelelő szakszókincs, a terminológia elsajátítása. „Lényeges, hogy a pályázónak legyen meg a rutinja abban, hogy az egyeztetéseken, workshopokon magabiztosan tudja kifejezni magát, elmondani véleményét, álláspontját” – teszi hozzá az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Idegennyelvi és Szaknyelvi Lektorátusának vezetője.

A karrierprogramra elsősorban azok jelentkezését várják, akik rendelkeznek egyetemi végzettséggel, az angol nyelv mellett egy másik EU-s hivatalos nyelvet is beszélnek, és legalább egy éve már a közsférában dolgoznak. De azon egyetemisták is pályázhatnak, akik C1 szintű nyelvismerettel rendelkeznek. A képzés szeptemberben indul rugalmas munkarendben, és hat hónapon át tart. A program díjmentes részvételt biztosít a képzés idejére, amelynek elvégzéséről a résztvevő tanúsítványt kap, amennyiben megfelel a feltételeknek, a képzés kontaktóráinak legalább 70 százalékán személyesen jelen van, és minimum 70 százalékos eredménnyel teljesíti a záróvizsgát. A Nemzetek Európája Karrierprogramban megvalósuló képzéssel, az arra való jelentkezéssel kapcsolatban az NKE Nemzetközi Programkabinet nyújt további tájékoztatást a nemzetkeuropaja@uni-nke.hu e-mail-címen. ●

ELNÖKVÁLASZTÁS

az impeachment árnyékában

Bár Donald Trump amerikai elnököt a republikánus többségű szenátus felmentette mindkét vádpontban az impeachment eljárásban, azt még nem tudjuk, hogy milyen hatással lesz a több hónapig tartó folyamat az elnökválasztásra. Annak eredménye pedig az általunk megszólaltatott szakértők szerint a magyar külpolitika szempontjából is meghatározó lesz, hiszen Magyarországnak egy erős amerikai szövetségesre van szüksége, aki nem szól bele belpolitikai kérdésekbe.

Az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya lehetőséget biztosít arra, hogy az elnököt hivatali idejének lejárta előtt elmozdítsa pozíciójából. A politikai természetű eljárás elindításának oka az alkotmány alapján hazaárulás, vesztegetés vagy egyéb súlyos bűncselekmény lehet. Trump elnök esetében a demokraták már évek óta keresik a megfelelő indokot, hogy elindíthassák az eljárást, tavaly pedig meg is találták azt. Az ügy eredete Donald Trump Volodimir Zelenszkij ukrán elnökkel folytatott telefonbeszélgetése, amely során – egy belső hírszerzési forrás szerint – az amerikai elnök korrupciós ügyes kivizsgálását szabta feltételül az Ukrainának járó katonai segélyek folyósításához. Ez önmagában még nem is lenne akkora vétség, amennyiben nemzeti érdekről van szó, de Trump elnök 2020-as újraválasztásához jelentett volna segítséget, ha ezzel Joe Biden demokrata elnökjelölt-aspiránst hátrányba hozhatta volna. „Ez ilyenformán az elnöki hatalommal való visszaélésnek minősül, az alkotmány pedig konkrétan nevesíti a vesztegetést, mint az impeachment elindításának lehetséges okát” – fogalmazott lapunknak Csizmazia Gábor. Az NKE Eötvös József Kutatóközpont Amerika Tanulmányok Kutatóintézetének vezetője elmondta, hogy tavaly decemberben a képviselőház csak két, kissé instabil vádpontot tudott megfogalmazni az elnökkel szemben: egyrészt az elnök saját érdekét a nemzet érdeke elé helyezte, valamint az ügy kivizsgálásában akadályozta a kongresszust. A republikánus többségű szenátus 2020 februárjában szavazott a vádpontokról, egyikben sem találták bűnösnek az elnököt. „A végeredmény papírforma szerint alakult, bár eleinte nem volt egyértelmű, hogy Trump mögé mennyire állnak majd be a sajátos stílusával szemben szintén kritikus republikánusok” – tette hozzá Csizmazia Gábor.

Az amerikai történelem során eddig ritkán, szám szerint négyszer került sor impeachment eljárásra. Az intézetvezető szerint Trump esetét az átpolitizáltság mértéke teszi mássá a korábbi eljárásokhoz képest. A demokraták valójában ürügyet kerestek az elnök eltávolítására, s nem a – különböző médiumokban is hangoztatott – súlyos törvénysértések miatt ágáltak. Ráadásul a két vádpont, amelyben a végső szavazás is történt, annyira felhígult, hogy már nem az elnök bűnösege volt a téma, sokkal inkább, hogy van-e értelme ezekben a kérdésekben impeachment eljárást indítani. „Bár ezzel jogilag lezárult a folyamat, a felelősségre vonást nem fogják a demokraták annyiban hagyni” – véli Rada Péter. Az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Európa-tanulmányok Tanszékének oktatója szerint kell egy-két csontvázznak lennie a szekrényben, ha az eljárás során ennyi embert kirúgtak a Fehér Házból és más (Trump-közeli) helyekről.

A felmérések, kutatások szerint az impeachmentnek érezhető hatása van az elnök népszerűségére, amelynek romlania kellene a papírforma szerint. Az eljárás politikai természete mégis képes valamelyest ellensúlyozni ezt, ugyanis a szavazók számára „boszorkányüldözésként” is felfogható a folyamat. Várhatóan az elnökválasztási kampány is erre fog ráerősíteni Rada Péter szerint. Trump arra fog építeni, hogy a demokraták csak le akarják majd járítani az elnököt ahelyett, hogy a fontos dolgokkal foglalkoznának, ez pedig előnyt jelenthet a vidéki szavazók körében is. „A demokrata oldalról folytatott politikai hajtóvadászat egy ponton visszájára fordulhat: a választókban ez egyfajta együttérzést kelthet az elnökkel kapcsolatban” – tette hozzá Csizmazia Gábor. Trump elfogadottsága mindenesetre nem gyengült, sőt egyes felmérések szerint némi erősödés is tapasztalható a támogatottságában.

JOE BIDEN NYERTE MEG A „SZUPERKEDDET”

Az amerikai előválasztás demokrata szempontból kulcsfontosságú eseményén 14 államban és Amerikai Szamoán tartottak szavazást, amelyen az összesen elnyerhető delegált harmada volt a tét. Négy jelöltre lehetett szavazni, közülük Joe Biden volt a legerősebb kilenc államban győzött, míg a másik nagy esélyes, Bernie Sanders háromban nyert. Lapzártakor két államban még nem volt végeredmény. Mindez azt jelenti, hogy valószínűleg kétszereplősre zsugorodik a demokrata előválasztás, így június végén Joe Biden és Bernie Sanders között dől el, hogy ki lesz Donald Trump jelenlegi elnök kihívója.

A magyar külpolitika szempontjából is meghatározó lesz a 2020-as amerikai elnökválasztás, ugyanis Magyarországnak egy erős amerikai szövetségesre van szüksége, aki nem szól bele belpolitikai kérdésekbe. „Így például a demokrata jelölt, Biden semmiképpen nem lenne előnyös, ugyanis a jogállamiság terén nemegyszer kritizálta már a magyar politikát” – véli Rada Péter. A szakember szerint Trump jó esélyekkel indul neki a választásoknak: már kész a kampánycsapata, a családja mögötte áll (mint legnagyobb támogatói), Mike Pence elnökhelyettes képes megszerezni számára a vidék támogatását is, ráadásul 2017 óta az elnök komoly kampányt folytat. A Republikánus Konvenció pedig egyhangúlag beállt Donald Trump mögé, így – ellentétben 2016-tal – neki nem kell párton belül megküzdenie a támogatásért. „Az országos felmérések alapján Trump az összes demokratajelölt-aspiránst verné” – emelte ki Csizmazia Gábor. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka • Fotó: Shealah Craighead/White House

John McCain-díj az NKE kutatójának

A világ biztonságpolitikával foglalkozó kutatói közül eddig még senki nem igazolta, hogy egy katonai szövetség, például a NATO tagjai közötti összetartás statisztikai módon is mérhető. Ebben is újat hozott Mártonffy Balázs, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatója, akit John McCain-díjjal ismertek el az 56. Münchener Biztonságpolitikai Konferencián (MSC). A díjjal kiemelkedő tudományos értéknek ismerték el a magyar kutató doktori értekezését, amely a szövetségi kohézió békeidőben történő csökkenésének okait vizsgálja.

Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszékén dolgozó kutató az Egyesült Államok fővárosának rangos egyeteme, a washingtoni American University nemzetközi közszolgálati karán szerzett PhD-fokozatot 2019-ben. Mártonffy Balázs *Analízis paralízis: veszélyérzékelés és kohézióhiány a NATO-ban, 1960–1980* című értekezésében az Észak-atlanti Szerződés Szervezete döntéseit elemzi. Mint rámutat: bár a nemzetközi kapcsolatokkal kapcsolatos kutatások azt mutatják, hogy a fokozott fenyegetettség érzése erősíti a szövetségesek közötti összetartást, a történelmi tapasztalatok szerint az erős fenyegetettség gyengítheti egy szövetség kohézióját. A nemzetközi biztonsági kérdéseket kutató szakemberek eddig a fenyegetettséget alapvetően csak szintekre osztották: kevés, sok, közepes, magas, extrém. A kutatások szerint a közepes fenyegetettségi szint a magassal bezárólag növeli egy szövetség kohézióját, mert ezen szinteken a tagok összetartanak. Viszont voltak olyan esetek, amikor a kutatók azt tapasztalták, hogy bár növekedett egy fenyegetettség, mégis széthúzott egy katonai szövetség. Mi lehet ennek az oka? Mártonffy Balázs alapvetően ezt a kérdést járta körül kutatásaiban azzal, hogy békeidőben vizsgált katonai

szövetségeket. Az NKE kutatója a fenyegetettség percepcióját két típusra, általános és specifikus fenyegetettség észlelésére osztotta, ez volt a kutatás egyik újdonsága. Mint kiderült: a fenyegetettség növekedése ellenére azért lehet széthúzás egy szövetség tagjai között, mert csak általános fenyegetettséget észlelnek. Paralízis, vagyis teljes bénultság lép fel, mert a szövetségi tagok általános módon érzékelik a fenyegetettség növekedését, amely például a fegyverkezés felgyorsulásában nyilvánul meg az ellenfél részéről, aki viszont semmilyen ellenséges szándékot nem mutat. Ekkor azonban a katonai szövetség nemzetei nem tudják megítélni, hogy rájuk ez mennyire veszélyes, egyesek jobban félnek, míg mások kevésbé. Erre remek példa Oroszország, amely a 2010-es évektől folyamatosan növelte védelmi költségvetését, és nagyarányú haditechnikai fejlesztést hajtott végre, de nem adta egyértelmű jelét ellenséges szándéknak. A NATO ebből egyfajta nyomásfokozódást érzékelt ugyan, ám tagjai ennek fontosságát eltérő módon ítélték meg, ami paralízist okozott. Ez az eltérő gondolkodás pedig csökkenő kohézióhoz vezetett. A helyzet azonban a Krím-félsziget annektálásával megváltozott, hiszen a fenyegetettség az általánosból specifikussá változott, mert az oroszok szándékot mutattak. „A NATO»

összezárt, létrehozott egy nagyon magas készségi szintű erőt, megerősítette gyorsreagálású erőit, vagyis az egyértelmű kohézió jeleit mutatta” – magyarázta kutatása megértésének lényegi elemeit lapunknak Mártonffy Balázs, aki 1960 és 1980 között vizsgálta meg a szervezet legfelsőbb döntéshozó szerve, az Észak-atlanti Tanács döntéseit. Ehhez fel kellett keresni a NATO archívumát, és vizsgálni a nyilvánosan nem elérhető, ám nem titkosított dokumentumokban. A munka során 20 ezer indexkártya segítségével több mint kétezer dokumentumot vizsgált át, amelyekből 325 szövetségi döntést nézett át. Az NKE kutatója aztán ezekből az adatokból új adatbázist hozott létre. Az általa elnevezett „szövetségi kohézió adatbázisba” rendszerezte a döntéseket, és hozzátett 4-5 különféle változót, hogy aztán öt különböző statisztikai modell segítségével bizonyíthassa be állításait. Kutatásának újdonsága az is, hogy ezt a szövetségi összetartó erőt eddig még soha nem mérték statisztikai módon, Mártonffy Balázs nővuma azonban átment a komoly tudományos vitán, és eljutott a szűk szakterület legrangosabb nemzetközi fórumára, amelyen átadták a munkájáért járó elismerést is.

A John McCainról elnevezett díjra ezúttal a 2018-ban és 2019-ben angol vagy német nyelven íródott politikatudományi disszertációkkal pályázhattak. Mártonffy Balázs az elismerés első számú idei díjazottja. Az egykori szenátor nevével fémjelzett díjat minden évben a legjobb transzatlanti kapcsolatokkal foglalkozó politikatudományi disszertációk szerzőinek ítéli oda az amerikai és német egyetemi tanárokból álló szakmai zsűri. A másik győztes a svéd Oscar Jonsson, a Stockholm Free World Forum igazgatója lett, aki értekezésében a háború orosz felfogását vizsgálta. A díjazottak 20 ezer euróig terjedő (6,8 millió forint) pénztartalmat, publikációs lehetőségeket és részvételi jogot kapnak az MSC rendezvényein. A grémium tagja volt idén többek között Andrew Moravcsik, a Princeton Egyetem professzora, valamint Eugénia da Conceição-Heldt, a Münchener Műszaki Egyetem (TUM) dékánja. A névadó John McCain több mint negyven évig volt a konferencia

visszatérő vendége. Fiatal katonatiszt korában, majd több mint húsz éven keresztül szenátorként, az amerikai törvényhozás küldöttségének vezetőjeként járt a rendezvényre, és komoly érdemei vannak abban, hogy az esemény a transzatlanti közösség legfontosabb biztonságpolitikai fóruma lett. Az idei konferencia Frank-Walter Steinmeier német államfő, korábbi külügyminiszter előadásával kezdődött. A program további előadói között volt Jens Stoltenberg NATO-főtitkár, Emmanuel Macron francia államfő, Justin Trudeau kanadai miniszterelnök, Mike Pompeo amerikai külügyminiszter, aki személyesen is gratulált a magyar kutatónak, valamint Mark Esper amerikai védelmi miniszter, Szergej Lavrov orosz és Dzsavád Zaríf iráni külügyminiszter. A konferencián további harminc állam- és kormányfő vett részt. A február 14–16. között megrendezett, háromnapos tanácskozás központi témájának idén az úgynevezett Westlessness (Nyugat-nélküliség) jelenségét választották a szervezők. Az 56. Münchener Biztonságpolitikai Konferencia ma a biztonság-

politika legfontosabb nemzetközi fórumának számít. Az idei MSC-re mintegy 500 politikai, katonai, gazdasági vezetőt, szakértőt és civil aktivistát hívtak meg.

A díjnyertes disszertáció alapját adó kutatás természetesen nem a fióknak készült. A *Washington Post* politikatudományi elemzésekkel foglalkozó blogjában például ismeretterjesztő, közérthető írás jelent meg a munka lényeges elemeiről, de az eredményekről az NKE tanóráin is szólnak, különösen a NATO- és biztonsági tanulmányokat hallgatók számára. A kutatás a NATO számára is tartogat gyakorlati hasznosítási lehetőséget. Bár a szövetség döntési hierarchiájának rendszere korántsem olyan egyszerű, mint egy nemzetállamé, a kutatás nyomán talán mégis valamiféle vita indulhat el a szövetségen belüli konszenzusok kialakításával kapcsolatban, amely a disszertációban emlegetett benuit-ság ellenszere lehet. ●

Szöveg: Tasi Tibor •
Fotó: Szilágyi Dénes

Biztos állás *bajai* diplomával

Körülbelül 20-24 ezer dolgozó és mintegy 500 milliárd forint állóeszköz-értékű víziközmű-vagyon – nagyjából ilyen nagyságrendekkel dolgoznak a hazai víziközmű-szolgáltatók. Munkájukat összefogja az érdekképviseletüket ellátó Magyar Víziközmű Szövetség (MaViz), amelynek tevékenysége végső soron azt is eredményezi, hogy mindannyian tiszta, egészséges ivóvízhez juthatunk. Kurdi Viktort, a MaViz elnökét kérdeztük.

● **Hogyan lehet azt érzékelteni, hogy mekkora dolog a vízkincs, az egészséges ivóvízhez és a megfelelő szennyvízkezeléshez való hozzájutás?**

Tény, hogy vannak, akik akkor döbbennek rá ezen értékek valósgártalmára, amikor látogatást tesznek más kontinensen, és rácsodálkoznak, hogy a csapvízből nem lehet inni, vagy az infrastruktúra mennyire hiányos. Azt gondolom, hogy ma már a magyar társadalomban ez az érték tudat eléggé jól megjelent, köszönhetően az oktatásnak, a vízművek és a szövetség által végzett társadalmi szemléletformálásnak. A vízkincs folyamatos felértékelődési folyamatot jelent az életünkben, ami felelősséget ruház ránk. Nemcsak azokra, akik ezzel foglalkoznak, hanem azokra is, akik mindennapi életükben vízfelhasználók.

● **Hogy mekkora kincs a víz, azt az NKE bajai nyílt napján érzékeltette. Említett egy pekingi példát, hogy mennyi erőfeszítést kell tenni az ottaniaknak az egészséges ivóvízhez jutás érdekében.**

Volt alkalmam kétszer is hivatalos úton Pekingben járni, és rácsodálkoztam azokra a dimenziókra, amelyek ott vannak. Például, hogy az ivóvíz egy része több mint ezer kilométert utazik, míg Pekingbe és az ottani agglomerációba ér, ahol körülbelül 22 millió embert lát el a vízmű ivóvízzel. Gondolják el, mekkora kockázat, mekkora kitettség van abban, ha történik valami azzal a csatornával, amelyben a víz utazik. Mi lesz a B terv? Ez egyébként megvan, a tengervíz sótalanítása felé mutat, ami nagyon költséges dolog, és ma még nem gondoljuk, hogy ez lesz a hosszú távú megoldás. Jártam magánúton Kamerunban is, a húgomék ott élnek már több mint tíz éve a férjével. Láttuk a kameruni főváros infrastruktúráját, amely köszönőviszonyban sincs azzal, amihez hozzászoktunk. Voltunk olyan földpadlós házban, ahol nem volt fürdőszoba, hanem a vacsora után hozták a vödöröt, és a leginkább megtisztelt vendég volt az első, aki kezét moshatott. Utána ezt a vödöröt adogatták tovább, mondanom sem kell, hogy mire átment a harmadik-negyedik kézen, már meglehetősen szürke volt a víz. Ezek a példák is jól érzékeltetik, hogy a vízhez való hozzájutás a higiénia és az életminőség szempontjából kulcskérdés, és mennyire nem természetes a világ jó néhány pontján, amit mi megszokhattunk: a tiszta, kezelt ivóvíz jelenléte.

● **Szerencsére nálunk viszont ez megvan, hiszen jól kiépített víziközműveink vannak. Mi kell ahhoz, hogy ezek jól működjenek, és a folyamatos fejlődés biztosított legyen?**

A Magyar Víziközmű Szövetség figyelemmel kíséri a hazai közműhálózat állapotát és a fejlesztési igényeket. Minden évben le kell adni a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal felé azt a gördülő fejlesztési tervet, amely 15 évre előrevetíti, milyen műszaki rekonstrukciókra, pótlásokra van szükség ahhoz, hogy ez az infrastruktúra, amely most rendelkezésre áll,

minimum megmaradjon, de inkább minél jobb állapotba kerüljön. Hatékonyabban lehessen üzemeltetni, és minél kevesebb legyen a veszteség, vagyis az a vízmennyiség, amely elszivárog a csőhálózaton keresztül. Azt látjuk, hogy ez éves szinten akár százmilliárd forintnyi rekonstrukciós igényt is jelent. A jövőbe tekintve látható: pénz kell ahhoz, hogy ezt a vízkincset és víziközmű-vagyont meg tudjuk óvni, megfelelő állapotban tudjuk tartani, és fejleszteni is lehessen. Másrésztől szükség van olyan szakemberekre, akik ezeket a műveket megtervezik, megépítik, és azután szakszerűen üzemeltetik, miközben azon gondolkodnak, hogyan lehet még hatékonyabban, kevesebb energiafelhasználással működtetni és biztonságban tudni akár a szolgáltatást, akár az ivóvízbázist, akár a víztisztító telepeket.

● **Véleménye szerint mik a fejlesztés irányai, és milyen fejlesztéseknek kell még megvalósulniuk az egészséges ivóvíz és a megfelelő csatornázottság érdekében?**

Két fejlesztési irányt szeretnék kiemelni. Az egyik arról szól, hogy minél inkább energiahatékony megoldások épüljenek be a víz- és csatornaszolgáltatásba, ezzel is csökkentve a szolgáltatás szén-dioxid-kibocsátását és felmerülő költségeit, másrésztől pedig azokat a fejlesztési irányokat látom meghatározónak, amelyek az ivóvíz, illetve a tisztított szennyvíz minőségére vonatkozó határértékek szigorítása kapcsán állnak elő.

● **Egy-egy fejlesztésnél mennyire kerül előtérbe a fenntarthatóság, és ez miben nyilvánul meg?**

Ma már szinte minden területen azt vesszük alapul, hogy az adott fejlesztés teljes életciklusa alatt milyen hatások, költségek, karbantartási és felújítási igények merülnek fel. Ez a szemlélet segít abban, hogy olyan műszaki megoldások valósuljanak meg, amelyek hosszú távon biztosítják a minőségi szolgáltatás mellett a gazdaságosságot is. Ezen a területen azonban van egy komoly hiányérzetünk. Jelenleg az ország nagy részén a szolgáltatási díjak nem nyújtanak megfelelő fedezetet a javításra, karbantartásra, rekonstrukcióra, illetve a művek megfelelő üzemeltetésére.

Ez az állapot mindenképpen a fenntarthatóság ellenében hat, de bízunk benne, hogy a közeljövőben születik erre is komplex és előremutató megoldás.

● **Milyen a szakember-utánpótlás? Milyen perspektívája van egy mai pályakezdőnek a víziközmű-ágazatban?**

Manapság nagyon nehéz megszólítani a fiatalokat, épp ezért nincs elegendő végzett mérnök, technikus, vagy éppen csőszerelő, aki a víziközműves szakmát választaná. Ennek egyik oka, hogy az ágazatban megkereshető bérjövedelem még nincs azon a szinten, hogy vonzó legyen, mert a bérversenyt a vízművek nem tudják tartani, hiszen a bevételeikből nem tudnak akkora bérfejlesztést kigazdálkodni. A másik ok talán az, hogy a szolgáltatás presztízse, a víziközmű-szolgáltatásban való közreműködés vagy hivatástudat nem annyira trendi. Szeretnénk ezen változtatni. A MaVíz egyik küldetése, hogy szakmánk társadalmi elismertségét, a csapvíz iránti bizalmat folyamatosan erősítsük, népszerűsítsük. Ettől azt várjuk, hogy többen fognak olyan szakmát választani, amely által a víziközmű-ágazatban lesznek elégedett, hivatástudattal rendelkező munkavállalók, és remélem, hogy a megbecsültséget is fogják érezni, amelynek pénzben is kifejezésre kell jutnia.

● **Van konkurenciájuk a vízügyi ágazaton belül?**

Én ezt nem látom konkurens helyzetnek, sőt inkább úgy gondolom, hogy az a helyes, ha egy egyetemi hallgató tanulmányai első egy-két félévében olyan ismeretekhez jut, mint a vízügy, vízdiplomácia vagy víziközmű-szolgáltatás, amely után fellobban az érdeklődése egy adott szakterület iránt, és ott megtalálja a helyét.

● **Ön az NKE bajai Víztudományi Karán végzett, így a leghitelesebb azon kérdés megválaszolására, hogy milyen minőségű ott a képzés.**

Az a véleményem, hogy rendkívül kedvező az infrastrukturális helyzet a bajai campuson. Volt szerencsém a nyílt napon ott lenni, bejárni a kollégiumot, a kísérleti telepet, a könyvtárat és az új épületrészt. Én 25 éve végeztem ott, így látom: mára ideális hely lett arra, hogy a hallgatók elsajátítsák a legkorszerűbb tudást. Ehhez jön még az a vízváros-feeling, amelyet Baja nyújtani tud, szerintem mindez a hallgatók számára nagyon vonzó.

● **Milyenek az ott végzett szakemberek? Ön nemcsak a MaVíz elnöke, hanem egy működő vízművállalat vezetője is.**

A Bácsvíz Zrt.-nek vagyok a vezérigazgatója, és nálunk is sokan dolgoznak, akik Baján végeztek. Véleményem szerint a bajai képzés még mindig gyakorlatorientált, aminek nagy hasznát veszik a víziközmű-szolgáltató cégek. A Baján végzetek közül sokan jönnek a víziközmű-ágazatba dolgozni, de még mindig nem elegendő. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS/VAGY GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS?

A klímavédelem és a gazdasági növekedés nem összeegyeztethetetlen folyamatok, a növekedés ugyanakkor nem képzelhető el környezetkárosítás nélkül – hangzott el az NKE Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézete által szervezett kerekasztal-beszélgetésen. A kormány álláspontja szerint a klímavédelem nem ellentétes a gazdasági növekedéssel, hanem azok egymást erősítő célok.

A Nemzeti Közszerzők Egyetemen tartott és Kutasi Gábor intézetvezető által moderált rendezvényen közgazdászok és természetvédők osztották meg gondolataikat a témában. Utóbbiak közé tartozik Fidirich Róbert, aki szerint nemcsak éghajlatváltozásról és klímaválságról, hanem tágabb értelemben ökológiai és társadalmi válságról is kell beszélnünk. A szakember véleménye az, hogy az ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó természet is komoly válságban van, ami jól látszik például a biológiai sokféleség radikális csökkenésén.

Szerinte a globális ökológiai összeomlás elkerüléséhez gyökeres, rendszerszintű változásra van szükség. Fidirich Róbert elmondta azt is, hogy szinte minden gazdasági tevékenységünk negatív hatással van az ökoszisztémákra, és a gazdasági növekedés nem folytatható tovább környezetkárosítás nélkül. „Nem lehet a végtelenségig növekedni egy zárt rendszerben” – fogalmazott a Magyar Természetvédők Szövetsége munkatársa. A szakember hozzátette, hogy a fenntartható fejlődés célja a társadalmi jóllét, a gazdaság pedig ehhez csupán egy eszköz, és mindennek az alapja természeti környezetünk. Ehhez képest ma a gazdasági szemlélet túlzottan dominál. Kolozi Pál szerint manapság a közgazdászok többsége is egyre komolyabban foglalkozik a klímaváltozással, annak lehetséges hatásaival és a különböző környezetvédelmi kérdésekkel. A Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet tudományos munkatársa szerint nagyon komplex rendszer az ökoszisztéma, így különösen fontos, hogy megértsük, mi történik benne, és a lehetséges változtatásoknak milyen hatásai lesznek a gazdaságra és a mindennapi életünkre is. Gyürüsi Izabella doktoranduszhallgató arra hívta fel a figyelmet, hogy a piaci verseny intézményesülése versenyképesség-növelő hatással bír, és ez beindíthat egy innovációs spirált, amely új technológiák kidolgozásához vezethet. Ezzel pedig a környezetterhelés is csökkenthető. „A gazdasági növekedés nem ördögtől való, mert

például a környezeti szektor a saját teljesítményével is a gazdasági növekedéshez járul hozzá. Ma már számos olyan cég működik, amely valós környezeti technológiákkal, teljesítménnyel száll be a piaci versenybe” – fogalmazott Gyürüsi Izabella.

Minden gondolkodó ember számára magától értetődő az éghajlatváltozás problémaköre és annak rendkívüli jelentősége – erről már Halmai Péter akadémikus, közgazdász beszélt. Az NKE egyetemi tanára Joseph Stiglitz Nobel-díjas közgazdászt idézte, aki szerint az éghajlatváltozással kapcsolatos

aktivitás az emberiség harmadik világháborúja, hiszen olyan terhet és feladatmennyiséget ró a mai nemzedékekre, mint a korábbi világégések. „Azonban a második világháború esetében sem az volt a kérdés, hogy mennyibe kerül, hanem hogy azt meg kell vívni a civilizáció érdekében” – tette hozzá Halmai Péter. Az akadémikus szerint az éghajlatváltozással kapcsolatos küzdelem megvívásához is szükség van gazdasági erőforrásokra. „A mai emberiség nem igazán tud megenni gazdasági növekedés nélkül, ugyanakkor az egy logikus igény, hogy mindez ne járjon a környezet rombolásával” – fogalmazott az intézmény professzora, aki szerint a karbonsemlegesség eléréséhez szükséges vállalatok ambíciózusak, de folyamatosan kell további megoldásokat is keresni. Elhangzott, hogy a versenyképesség és a fenntarthatóság nem összeegyeztethetetlen fogalmak, hiszen az igazán

ITM: A KLÍMAVÉDELEM A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉST ERŐSÍTI

„A klímavédelem nem ellentétes a gazdasági növekedéssel, hanem azok egymást erősítő célok” – hangsúlyozta egy televíziós interjúban Kaderják Péter. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) energiaügyekért és klímapolitikáért felelős államtitkára kiemelte: a klímavédelmi célokat úgy kívánják megvalósítani, hogy közben fenntartják a gazdasági növekedést. Ezért a kormány középtávú tervei között szerepel, hogy 2030-ra növelje Magyarország energiafüggetlenségét, vagyis mérsékelje a magas importkitettséget, amely a földgázból 80 százalékos, a kőolajból 90 százalékos, a villamos energiából 30 százalék fölötti. Az államtitkár szerint a villamosenergia-szektorban a fő cél az, hogy 2030-ra a termelés 90 százaléka karbonsemlegessé váljon a paksi kapacitások pótlásával és a megújulóenergia-termelés folyamatos növelésével. A földgáz tekintetében pedig a fogyasztás csökkentését szeretnék elérni.

Az intézkedések célja, hogy 2030-ra Magyarország teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátása az 1990-es bázisévhez képest 40 százalékkal csökkenjen, a megújulóenergia-felhasználás pedig a jelenlegi 13 százalékról 21 százalékra emelkedjen.

versenyképes gazdasággal rendelkező országok általában a fenntarthatóságban is élen járnak. A szakember szerint olyan növekedési pályákat kell keresni, amelyek lehetővé teszik a fejlődést anélkül, hogy a természetet tönkretennék. A jövőben létrejöhetnek olyan technológiák, amelyek forradalmasítják például az energiatermelést, és ha a fosszilis energiahordozókat elfelejthetnénk, hatalmas perspektívák nyílnának meg az emberiség előtt. ●

A mohácsi csata kutatása és emlékezete

Az 500. évfordulóhoz közeledve sorra jelennek meg a sajtóban a mohácsi csatával kapcsolatos szenzációs felfedezések. Ez elsőre azért is tűnhet kissé furcsának, mert a magyar hadtörténelem egyik legjobban dokumentált eseményéről van szó. A sokak által csak a „nemzeti nagylétünk nagy temetőjeként” illetett csatával kapcsolatos legújabb kutatásokról és a sokszor különböző álláspontokról Négyesi Lajos ezredes, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar egyetemi docense osztja meg a gondolatait.

Nem sokkal a mohácsi csata után Brodarics István kancellár szemtanúként jelentette meg igaz leírását a hadjáratról és az összecsapásról. Ebben viszonylag pontosan megadja a magyar harcrend felállításának helyét, valamint megnevezi Földvár falut, ahol a török ágyúk álltak. Az elmúlt 200 évben számos kutató tett kísérletet a csatatér helyének meghatározására, aminek eredményeként mintegy tucatnyi különböző változattal találkozhatunk, de ezek közül egyiket sem fogadja el egyöntetűen a történettársadalom. A 19. században a csata helyeként Sátorhely környékét jelölték meg. A 400. évforduló idején megélenkülő kutatásokban részt vevő katonai történészek közül Gyalócai Jenő még ezen a területen ábrázolja a szemben álló seregeket, de Halmay Barna már a mohácsi síkot nyugatról határoló tereplépcső déli részéhez helyezte az ütközetet. Az elmúlt 100 évben a tereplépcső volt a csatatér szempontjából meghatározó tereptárgy. Papp László régész Sátorhelytől keletre feltárta a csatában elesett katonák tömegsírait, azonban a csatatert a Majstól délkeletre feltárt Merse faluhoz helyezte. 1976-ban, a 450. évforduló kapcsán ismét előtérbe került a mohácsi csata kérdése. Perjés Géza nagyjából a Halmay-féle lokalizációt követve visszatért a tereplépcső déli részére. Szücs József helytörténész, majd 1991-ben jómagam is, a Majstól északkeletre fekvő középkori falunyom területén gyűjtöttünk számos lövedéket, fegyvermaradványt és a katonai felszerelés elszórt darabjait, amelyek egy ott lezajlott összecsapásra utalnak. 2009-től a pécsi Janus Pannonius Múzeum régészei folytatták a kutatást, amelynek eredményeként mára már több

száz lelet bizonyíthatja, hogy itt feküdt a Brodarics által tévesen megnevezett Földvár falu, és itt zajlott a csata első összecsapása. 2018-ban a Magyar Tudományos Akadémia Kiválósági Együttműködési Programja támogatásával jött létre az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont és a Pécsi Tudományegyetem együttműködésében, Fodor Pál turkológusprofesszor, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóintézet főigazgatója, valamint Pap Norbert egyetemi tanár, a Pécsi Tudományegyetem professzorának vezetésével a „Mohács 1526–2026 – Rekonstrukció és emlékezet” kutatócsoport. Ez több más mellett a csatatér lokalizációs kérdésnek megoldását is célul tűzte ki. Elsőként a Török-domb térségében folytattak kutatásokat, amely egyes vélekedések szerint a szultán álláspontja volt a csatában, és később emlékhelyként funkcionált. Még 2018-ban azonosítottak egy mára már feltöltődött Ós-Dunamedret, mely északnyugat–délkeleti irányban szeli át a síkot, és összeköti a Török-dombot a történelmi emlékhellyel. 2019-ben a kutatók figyelme Földvár falu helyének tisztázására összpontosult. Korabeli okleveles anyag határjárásai és birtokleírásai alapján bizonyították, hogy a település a Borza-pataktól keletre feküdt, a mai Sátorhely község területén. Emellett 2019 augusztusában újabb kutatási eredménnyel jelentkeztek, amely szerint II. Lajos király nem a Csele-patakba, hanem a Duna mohácsi ágába fulladt bele. Ez az információ erősítheti Pap Norbert csoportjának egy korábbi feltételezését, amely szerint a csatából menekülők többsége nem északra, Buda felé, hanem keletre futott, hogy Szapolyai seregénél találjon menedékre.

A mohácsi csata (török miniatúra részlete)

A MTA kutatócsoportjával párhuzamosan Bertók Gábor és csapata Majs térségében folytat terepkutatásokat. Mohács 500 elnevezésű csataterkutatási projektjük az ütközettel foglalkozik. A Brodaries István királyi kancellár leírása alapján feltételezett településnyom területét vizsgálják. Jelenleg a csatater lokalizálásának kérdésében a földrajzos és a régész álláspont áll szemben egymással. A földrajzosok egy könnyen megérthető, logikus koncepciót alakítottak ki, amelynek kiindulási alapját a biztosan a csatához köthető terepi objektumok jelentik. Ezek a tömegsírok és a Török-domb, ahol a török győzelmi emlékmű állt, hiszen a törökök bizonyosan tudták, hogy hol volt a csata. Az 1526-ot követő évtizedekben itt járt utazók is többnyire ezekről írnak. Ezt a két sarokpontot figyelembe véve kell elemezni a forrásokban leírtakat és azonosítani a további jellemző tereptárgyakat a környezetükben. A gondolatmenet helyességét jelzi, hogy a források alapján a mai Sátorhely község területén feküdt Földvár falu, ahol a török ágyúk álltak. A korábbi határjárások és a csata forrásai egyaránt megemlékeznek a nagy árokról, amely azonosítható az Ős-Duna-medderrel, amelynek a partján fekszenek a tömegsírok és a Török-domb. Majs pedig eleve kiesik a csataterből, hiszen a vízrajzi rekonstrukció jelzi, hogy a megáradt Borza-patak széles mocsaras sávja komoly akadályt jelentett volna a keresztény erők rohamának. A csata historiográfiai kutatása további megerősítést adja az elméletnek, hiszen a kérdéssel foglalkozó 19. századi hadtörténeti munkák egységesen a Borza-patak keleti oldalán fekvő területen ábrázolták az összecsapást.

Rituális párba a csata előtt (török miniatúra részlete)

Az elméletben azonban vannak apróbb hiányosságok. Az Ős-Duna-meder jelenleg alig észrevehető terepsüllyedés, amelyet nem nevezhetnénk ároknak, de geofizikai és talajtani vizsgálatokkal megállapítható, hogy az elmúlt 500 évben mekkora feltöltődéssel számolhatunk. Ugyanez érvényes a Török-dombra is, amely szintén veszített eredeti magasságából, ha a középkori határjárás még hegynek látta. Komoly ellenérv lehet a Sátorhelyhez lokalizált Földvárral szemben, hogy Brodaries egy dombosor lábánál fekvő faluról ír. Jelenleg Sátorhely nyugati szegélyén nem húzódnak dombok, bár Pap Norbert felismerni véli ezt egy lapos terephullámban, amelynek a magasságát az elmúlt évszázadok mezőgazdasági művelése csökkenthette. Ezzel a problémával a rehabilitált 19. századi csatarekonstrukciók is szembesültek,

amelyet egy Sátorhelytől nyugatra berajzolt magaslattal vagy dombsorral hidaltak át.

A mohácsi csatával kapcsolatos kutatások közül a legnagyobb figyelmet a csatater helyének meghatározása kapja, immár két évszázada. Valóban ez a legérdekesebb kérdés, de nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az 500. évforduló kapcsán a tömegsírok 1960-ban és 1976-ban is elmulasztott feltárása és antropológiai vizsgálata nemzetközi érdeklődésre is számot tartó tudományos eredményeket adhat. Tavaly év végén jelentették be, hogy a Janus Pannonius Múzeum régészei, együttműködve a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal, megkezdik a legkisebb alapterületű tömegsír feltárását. A szakemberek vizsgálják a sír egy tömbben történő kiemelésének és Budapestre szállításának lehetőségét,

hogy azután a NKE szomszédságában, a Természettudományi Múzeum aulájában, ellenőrzött körülmények között hajtsák végre a csontmaradványok szétválogatását és vizsgálatát.

A tudományos kutatás mellett fontos feladat a csatáról megemlékező programok előkészítése. Ezek egyike a mohácsi zarándoklat, amely II. Lajos seregének útvonalát követve éri el a Mohácsi Történelmi Emlékhelyt augusztus 29-én. A csata 400. évfordulóján Aggházy Kamil ezredes, a Hadimúzeum igazgatója kezdeményezésére 11 településen avattak emléktáblát, amelyek ismertetik az 1526-os hadjárat eseményeit. Szerencsére ezek többsége ma is megvan, és a lakosság számontartotta, hogy a településen van egy emlékműve a mohácsi vésznek, de az már kevésbé volt ismert, hogy nem

önálló emlékjelekről van szó, hanem egymáshoz kapcsolódó emlékhelyekről. 2016-ban a csata 490. évfordulóján a Honvéd Kulturális Egyesület és a Duna-Dráva Nemzeti Park szervezésében indult el a kerékpáros zarándoklat, amely a következő évben hagyományörző lovascsoporttal bővült.

A következő hat évben várhatóan egyre nagyobb figyelmet kap majd a mohácsi csata kérdése, hiszen az 500. évforduló kapcsán nem pusztán egy katonai vereségről kell megemlékeznünk, hanem át kell tekintenünk és reálisan értékelni kell Magyarország elmúlt fél évezredes sorsát is. ●

Szöveg: Négyesi Lajos ezredes, egyetemi docens, NKE HHK •

A képek forrása: Wikipédia

LUDOVIKA SZABADEGYETEM

— 30 ÉVE SZABADON —

Egy határozott miniszterelnök, akit tudta: 40 év kommunizmus után kemény éveket hoznak Magyarország első szabad évei. Bár az ország gazdaságilag romokban hevert, Antall József mégis belevágott a kormányzásba, átszabta pártja arculatát, és elérte, hogy 1993-ra a GDP növekedésnek induljon. Már nem érhetette meg, hogy a gazdasági eredmények nem voltak elegendőek a következő választás megnyeréséhez. Utódja, Boross Péter azonban ma is élő tanúja és hiteles közvetítője az első kabinet mozgásteréről szóló gondolatoknak.

George Bush és Antall József a Fehér Ház kertjében 1990 októberében

„Szabaddá lett a szó, a párt nem volt félelmetes, a párttitkártól nem lehetett tartani” – így fogalmazott a Ludovika Szabadegyetemen tartott előadásában Boross Péter. A volt miniszterelnök ebben és az ország gazdasági helyzetének eltitkolásában, az irányított sajtó egyirányú tájékoztatásaiban látja okát annak, hogy az első szabad választáson a részvételi arány finoman fogalmazva is elmaradt attól, amit egy új államberendezkedés küszöbén álló, szabad, független voksolástól várnánk. 1990-ben az országgyűlési választások első fordulóját március 25-én, a másodikat április 8-án tartották. A megjelenési arány országosan az első fordulóban 65,11 százalék, a másodikban 45,54 százalék volt. Nem volt ugyanis forradalmi a hangulat, a kommunista vezérkar ügyes, talpraesett tagjai kifelé jó arcot mutattak. Ráadásul sokan azt hitték, hogy az oly sok elcsalt választás után a kommunisták ismét győznek 1990-ben, végül nem így lett, az MDF nyerni tudott, és felhatalmazást kapott a kormányalakításra. Boross Péter megfogalmazása szerint Antall József kormánya válságkezelő kabinet volt. A közvélemény nem tudta, hogy 1970-ben 1 milliárd dollár volt hazánk államadóssága, amely 1990-re 20 milliárd dollár fölé

duzzadt. Kiszámolták: míg nálunk az egy főre vetített államadósság elérte a 2000 dollárt, addig Csehszlovákiában ez 500 dollár volt. „Mindezekről azonban az emberek nem tudtak, ezért lehetünk évekig a legvidámabb barakk” – fogalmazott Boross Péter. Később a gazdasági nehézségeket fokozta, hogy Irak Kuvait elleni agressziója háromszorosára emelte az olajárát, a korábbi ipari nagyüzemek, a Ganz vagy a Csepel Művek pedig elvesztette piacait, finanszírozhatatlanná váltak. Ugyanis míg 1989-ben a Szovjetunióba irányuló export elérte a 120 milliárd dollárt, addig 1993-ban ez már csak 20 milliárd dollár volt, azaz a nagy birodalomnak egyszerűen megszűnt a fizetőképessége. Ebben a helyzetben vállalkozott az ország vezetésére a Magyar Demokrata Fórum, amely Antall József megjelenésével és elnökké választásával nemzeti arculatot öltött, elhagyta a korábbi „népi-balos” irányát. Boross Péter kiváló államférfinak tartja hivatali elődjét, aki elvetette a harmadik utas politikát és az ország semlegességét követelő gondolatokat. A pártelnökséget és a miniszterelnökséget is azzal a két feltétellel vállalta, hogy szociális piacgazdaságra van szükség, az ország pedig nem lehet semleges, hanem csatlakoznia kell a nyugat-európai erőterekhez. Antall óriási tehetségű, kormányzóképes miniszterelnök volt, aki a nemzetközi politikai

életben is rendkívüli tekintélyre tett szert. George Bush elnök kikérte véleményét a Balkánról, Helmut Kohllal szoros, személyes barátságban és szellemi egyetértésben voltak, de II. Erzsébet királynő is elismeréssel szólt róla, amikor 1993-ban Budapesten járt. Az Antall-kormány kitöltötte a négy évet, akkoriban már ez is nagy teljesítménynek számított, tekintve, hogy a környező országokban gyakran váltogatták egymást a kormányok. Antall József 1993-ban elhunyt, Boross Péter lett a miniszterelnök, aki úgy nyilatkozott elődjéről: Antall „határozottságának, bátorságának és műveltségének” köszönhető, hogy a szomszédos országok zűrzavarai és egymás utáni kormányváltásai nálunk nem következtek be, a GDP 1993-ra emelkedni kezdett, ám ez már nem volt elég ahhoz, hogy egy évre rá választást nyerjen az MDF.

Boross Péter először a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára volt Antall József kormányában. Később a Magyar Köztársaság Információs Hivatala és Nemzetbiztonsági Hivatala vezetésével megbízott tárca nélküli miniszter, azaz titokminiszter egészen 1990 decemberéig, amikor a lemondott Horváth Balázs helyét vette át a Belügyminisztériumban, így lett Antall József helyettese. A titkosszolgálatokat felügyelő minisztersége idejéről azt mondta: a felelősségre vonásról készült ugyan törvényjavaslat, ám ezt az akkori köztársasági elnök, Göncz Árpád „nem tartotta összeegyeztethetőnek a békés átmenettel”, így a törvény az Alkotmánybíróság elé került, amely alkotmányellenesnek minősítette azt. A titkosszolgálatok munkatársainak egy részét végül sikerült eltávolítani, másik részük viszont „megértette az új idők szavát” – fogalmazott Boross Péter, aki felhívta a figyelmet arra is: óvatosan kellett meghoznia ezeket a döntéseket, hiszen a besúgók egy része volt csak „gazember”, másik részük „szerecséntlen, fenyegetett, megijesztett” ember volt. Mint később az idő igazolta, ez a munka eredményes volt, így a volt miniszterelnök büszke a titkosszolgálatok megtisztítására, de arra is, hogy Pintér Sándor személyében határozott, jó rendőrfőkapitányt választott, és sikerült végigvinni a rendőrségi törvényt. A volt miniszterelnök korábban, Kónya Imre Antall Józsefről szóló könyvének bemutatóján azt mondta lapunknak: egy ilyen történelmi helyzetű országért megéri áldozatokat hozni, ahogy eleink is tették, mert „magyarnak lenni egy minőség”. A Ludovika Szabadegyetemen ez a gondolat Antallra is utalva, illetve talán az ifjú generáció, a nagyszámú NKE-s hallgató jelenléte miatt visszaköszönt. Boross Péter így zárta szavait: „Többet érünk!”, majd hozzátette: lehet, hogy nacionalistának minősítik ezért a mondatért, de a mai politikai „elaljasodásban” a nemzetudat lélekemelő és -fenntartó tényező. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: MTI

BOROSS PÉTER**Magyarország miniszterelnöke**

Hivatali idő: 1993. december 12. – 1994. július 15.

Előd: Antall József

Utód: Horn Gyula

Magyarország belügyminisztere

Hivatali idő: 1990. december 21. – 1993. december 21.

Előd: Horváth Balázs

Utód: Kónya Imre

Született: Nagybajom, 1928. augusztus 27. (91 éves)

Párt: MDF (1992–2010)

Választókerület: Pest megyei lista

Házastársa: Papp Ilona

Gyermekei: Ildikó (1958) jogász, Gábor (1960) üzletember

Foglalkozás: jogász, vendéglátóipari vezető, politikus

Fontosabb díjak:

Podmaniczky-díj (1988)

A Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje (1998)

Antall József-díj (2007)

Kérészállamok a történelmi Magyarország területén

Az 1918–1921 közötti időszakban 13 olyan állam jött létre a történelmi Magyarország területén, amelyek néhány napos vagy hetes fennállás után megszűntek. Rövidke életük miatt találó metafora rájuk a kérszállamok kifejezés, de az is igaz, hogy ezek a csoportosulások már rendelkeztek egy államra jellemző alapokkal. Az Osztrák–Magyar Monarchia első világháború utáni meggyengülése nyomán létrejött rövid életű köztársaságokról a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartottak konferenciát.

A kérszállamok többnyire köztársasági formát öltő képződmények voltak az adott időszakban. „Létük a világháborút követő káosz jelképévé lett” – fogalmazott a *Kérészállamok a történelmi Magyarország területén* című konferencia bevezető előadásában Ablonczy Balázs, a Trianon 100 Kutatócsoport vezetője. Ezen államok között volt olyan, amely csendben kimúlt, más halálos áldozatokat és sebeket követelt, néhány pedig értelmiségi kalandorok elméjében létezett. Bár olyan államokról van szó, amelyek nem maradtak fenn, létük picinyke idejében már rendelkeztek egy államra jellemző attribútumokkal. Volt himnuszuk, alkotmányuk, zászlójuk, hadseregük, sőt bélyegük, törvényhozást hívtak össze, rendelkeztek az adók beszedésével, nem egy esetben pedig még el is ismerték őket külföldön. Később azonban

A kérszállamokról szóló konferencián Hatos Pál, az NKE EJKK Közép-Európa Kutatóintézet igazgatója megnyitójában azt mondta: arról sokat tudunk, milyen elnyomó államban élni, ám arról jóval kevesebbet, milyen, amikor nincsen állam, és eltűnnek az ismert és sokat szidott keretek. „1918 őszétől 1921-ig egyfajta háború utáni háborúban élt Közép- és Kelet-Európa, és ebben a manapság az érdeklődés középpontjába került furcsa átmenetiségben jócskán benne volt az államhatalom visszahúzódása, hirtelen eltűnése vagy időleges kiváltása, az erőszak tereinek riasztó kitérülése” – utalt a zűrzavaros időszakra Hatos Pál, aki szerint megtettesült kérszállam volt Magyarországon a Tanácsköztársaság is. Koltay András rektor Trianon 100. évfordulója kapcsán utalt az emlékévre, amelynek célja nem a szomorkodás, hanem annak hangsúlyozása, hogy mi, magyarok az elmúlt száz évben – minden ezzel ellentétes törekvés ellenére is – megmaradtunk a Kárpát-medencében. „A kérszállamok története is Magyarország története egyúttal” – fogalmazott Koltay András.

a terv kidolgozatlansága vagy az azt alkotó eszme hibája, esetleg külső beavatkozás miatt elbuktak. „Az a tény, hogy Lettország ma létezik, a Keletiszlovák Népköztársaság pedig nem, csak annyit jelent, hogy az egyiknek van némi konzekvenciája a jelenben, a másik pedig történelmi érdekességgé vált” – fogalmazott Ablonczy Balázs vitaindító példájában. Sok esetben ezek az államok eljutottak a tervezettség fázisába, ilyen volt például a Székely Köztársaság. Ezek az elképzelések a történelmi Magyarországon belül vázoltak fel valamiféle területi autonómiát, nem teljes szuverenitásra törekedtek. Ilyen volt Ruszka Krajna a mai Kárpátalján vagy a Tót Impérium a mai Szlovákia területén. Vannak olyan államalakulatok, amelyeknél nem egyértelmű, hogy kérszállamnak tekinthetők-e. Ilyen például a magyar Tanácsköztársaság, amelynek ilyen kategóriába történő besorolásában bizonytalanság van területi kiterjedése, a korábban létező magyar állam egyes intézményeinek átvétele és főleg a nagyvilág általi elismertsége miatt. A történetész meglátása szerint ezek a tömörülések számos kérdés megválaszolására lehetnek alkalmasak. Például arra, hogy mi az állam, mi teszi azzá, milyen motivációi voltak azoknak, akik ezeket a kérszállamokat kikiáltották, mit gondoltak az állam szerepéről és önrendelkezésükről. Ezen államalakulatok többsége például köztársaságként definiálta saját magát, nem királyságot vagy egyéb államformát tűzött ki célként. Ez a folyamat elválaszthatatlan a kontinens első világháború utáni demokratizálódási folyamataitól, tehát az új köztársasági hullámnak a korszellem is kedvezett. Lehet kategorizálni azokat az ideológiai célok mentén is: baloldali, jobboldali, tekintélyuralmi, demokratikus, de akár a Magyarországgal kapcsolatos szándék is lehet kategória. Ilyen alapon megkülönböztethetünk az állam központja felé, illetve kifelé „gravitáló” államokat, államkezdeményeket. Például a Székely, a Kalotaszegi, a Bánsági vagy a Szepességi Köztársaság inkább befelé gravitáló államalakulat volt, mert ők a történelmi Magyarország fennmaradásában voltak érdekelték, vagyis paradox módon a magyar államegység fennmaradásáért küzdöttek. Ugyanakkor a Hucul Köztársaság vagy Fiume kifelé igyekezett ebből az állami keretből. Az 1918–1921 közötti kérszállamok a Magyar Királyság peremterületein jöttek létre, ehhez a központi hatalom gyengesége és a helyi elitek vagy elleneltek újrapozicionálása is kellett. A kérszállamok vezetői ezekbe a helyi elitekbe integrálódtak, de nem annak központi figurái voltak. Fontos látni azt is, hogy ezek az államalakulatok nem számítanak elszigetelt jelenségnek. Az első világháború végén ugyanis számos területen jöttek létre ilyen rövid ideig fennálló államalakulatok egyebek mellett például a Száva vidékén vagy a cári birodalom romjain. De ilyen lehet a balti államok létrejötte, amelyek szintén kérszállamként indultak. Észtország és Lettország például az állami lét semmiféle múltjával »

A konferencia társrendezője, az NKE partnere az MTA Kiváló Kutatóhely címmel büszkélkedő Bölcsészettudományi Kutatóközpont, amelynek igazgatója a témában hét éve tartó tudományos tevékenységről beszélt. „Úgy tűnik, hogy a legnagyobb probléma maradt az, ami száz évvel ezelőtt is volt. Megint nem tudtuk, nem voltunk képesek elmondani a nagyvilágnak, hogy mi hogyan látjuk ezt a számunkra kulcsfontosságú eseménysort” – utalt Fodor Pál a rengeteg konferenciakötetre, amelyek közül azonban angolul vagy más világnyelven kevés jelent meg. Az NKE-vel meglévő korábbi jó kapcsolataik azonban új szintre jutottak, a Trianon 100 Kutatócsoport eddig öt hézagpótló forráskötetet tett le az asztalra, heteken belül pedig egy hatodik és hetedik is megjelenik – sorolta az eredményeket az igazgató.

nem rendelkezett, bár az idő igazolta létjogosultságukat. A magyar területen létező kérésállamok létrejöttére hatott a világpolitika is. Thomas Woodrow Wilson, az Amerikai Egyesült Államok elnöke 14 pontból álló békejavaslatot fogalmazott meg 1918. január 8-án a szenátus és a képviselőház közös ülésén az első világháború lezárására. A wilsoni elvek 10. pontja: „Ausztria-Magyarország népei részére, amelyeknek helyét a nemzetek között oltalmazni és biztosítani kívánjuk, meg kell adni az önálló fejlődés leghatékonyabb lehetőségét.” Tulajdonképpen ez a deklaráció volt az, amelyik elképzelhetővé tette a monarchia felbomlását, és sokan gondolták úgy, hogy eljött az idejük, mert az állam meggyengült. Ráadásul olyan emberek jutottak hatalmi pozíciókba, akik adott esetben néhány éve még megbuktak a középiskolában. Mindez pedig felveti az állam fogalmának újragondolását, amely – mint a fentiekből talán érzékelhető – nem kikristályosodott dolog, és nem ezer éve állandósult jogi entitás, hanem egy olyan valami, ami pillanatok alatt képes összeomlani, amint azt a történelmi Magyarország polgárai száz évvel ezelőtt a saját bőrükön is megtapasztalhatták. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Szilágyi Dénes

Megjelent!

Zrínyi-Újvár szerepének, építésének és pusztulásának története módszeres, helyszíni hadszíntérkutatási eredmények tükrében.

Keresse az NKE Könyvesboltban!

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

IMPRESSZUM • A Nemzeti Köszolgálati Egyetem megbízásából kiadja: Ludovika Egyetemi Kiadó Nonprofit Kft. • Felelős kiadó: Koltányi Gergely ügyvezető • A szerkesztőség címe: NKE Tőparti épület; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23. • Tel.: (1) 432-9000/20409 • Felelős szerkesztő: Szőőr Ádám • Képszerkesztő: Szilágyi Dénes • Újságírók: Szőőr Ádám, Tasi Tibor, Zavodnyik Blanka • Tördelés és grafikai munkák: Grafcom Media Kft. • Hirdetések: Albert Máté Tibor, Fehér Angéla • Nyomdai munka: Gyomai Kner Nyomda Zrt. • Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

NKE Könyvesbolt

Nemzeti Köszolgálati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444 • E-mail: vasarlas@ludovika.hu
Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30 – 16.00-ig, pénteken: 7.30 – 13.30-ig

JOGALKOTÁSTAN

Tankönyv és kézikönyv

Tudjon meg mindent a jogalkotási tevékenység jogrendszerbeli helyéről, az elméleti alapokról és a szövegezés praktikus követelményeiről.

További információkért látogasson el weboldalunkra:

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

NKE Könyvesbolt

Nemzeti Közszerológati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444 • E-mail: vasarlas@ludovika.hu
Nyitvatartás: hétfőtől csütörtökig: 7.30 – 16.00-ig, pénteken: 7.30 – 13.30-ig

HÍREK, RIPIORTOK, STÚDIÓBESZÉLGETÉSEK AZ NKE MINDENNAPJAIRÓL

HÉTKÖZNA ESTE HAT ÓRÁTÓL VÁRJUK ÖNÖKET!

youtube.com/user/NkeUni
facebook.com/uni.nke

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM TRIANON 100 EMLÉKÉV PROGRAM

Pályázatok

Esszépályázat „Trianon és a családom” – 2020. február–március
Nemzeti összetartozás fotópályázat – 2020. március

Tudományos programok

Trianon Emlékiállítás – 2020. május
Trianon Emléknap – 2020. június
Ludovika Szabadegyetem Trianon szemeszter – 2020. szeptember–december

Könyvek, kiadványok Trianonról

Trianon tanulmánykötet
Trianon enciklopédia
Trianon térképeken

Zarándoklat Csíkszeredába – 2020. szeptember

Kopjafa-koszorúzás
Könyvbemutató konferencia

Műhelybeszélgetések egyetemi hallgatóknak és középiskolásoknak

Szakkollégiumok, középiskolák, partnerintézmények bevonásával, havonta két alkalommal

